

Załącznik
do Uchwały nr XVII/112/2016r.
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 23 marca 2016r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZDUNY NA LATA 2016-2023

ZDUNY 2016

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	4
1. Diagnoza społeczno – gospodarcza Gminy Zduny.....	6
1.1. Rys historyczny Gminy i Miasta Zdun.....	6
1.2. Położenie geograficzne i otoczenie gminy.....	9
1.3. Środowisko przyrodnicze.....	12
1.4. Sieć osadnicza i gęstość zaludnienia	15
1.5. Liczba, struktura ludności i procesy demograficzne.....	17
1.6. Infrastruktura techniczna.....	21
1.6.1. Gospodarka wodno – ściekowa.....	21
1.6.2. Drogi i oświetlenie uliczne.....	23
1.6.3. Gospodarka odpadami.....	26
1.6.4. Zasoby mieszkaniowe.....	27
1.7. Rozwój gospodarczy.....	29
1.7.1. Podmioty gospodarcze.....	29
1.7.2. Rolnictwo i leśnictwo.....	31
1.7.3. Rynek pracy i bezrobocie.....	32
1.8. Infrastruktura społeczna.....	34
1.8.1. Kultura i aktywność społeczna mieszkańców.....	34
1.8.2. Bezpieczeństwo publiczne.....	36
1.8.3. Pomoc społeczna.....	38
1.8.4. Oświata.....	41
1.9. Ochrony przyrody.....	44
1.10. Turystyka, sport i rekreacja.....	47
1.11. Współpraca krajowa i międzynarodowa.....	52
1.12. Potencjał finansowy Gminy Zduny.....	54
2. Badanie opinii publicznej.....	59
3. Analiza SWOT dla Gminy Zduny.....	64
4. Wizja i misja Gminy Zduny.....	68

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

5. Cele Strategii rozwoju Gminy Zduny.....	69
6. Wdrażanie oraz monitoring realizacji strategii.....	84

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Zduny powstała z inicjatywy władz samorządowych, które dostrzegły potrzebę kompleksowego rozwoju gminy. Uchwałą Rady Miejskiej w Zdunach nr XI/63/2015 z dnia 30.09.2015r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023 rozpoczęto prace nad przygotowaniem nowej strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023 jest podstawowym narzędziem prowadzonej przez samorząd gminny polityki rozwoju lokalnego. Jest dokumentem strategicznym o charakterze długofalowym, wyznaczającym cele i kierunki rozwoju gminy do roku 2023. Celem niniejszej Strategii jest możliwie najpełniejsze rozpoznanie uwarunkowań rozwojowych gminy oraz skorelowanie ich z oczekiwaniami mieszkańców gminy i na podstawie tego określenie akceptowalnych kierunków rozwoju. Przyjęty horyzont czasowy Strategii oraz jej główne założenia nawiązują bezpośrednio do zasad polityki regionalnej państwa i polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Zakłada się, że Strategia będzie bazowym dokumentem do opracowania i wdrożenia na terenie gminy programów i projektów, współfinansowanych ze środków regionalnych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2014 – 2020.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny jest merytorycznie spójna z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych powiatu i województwa wielkopolskiego.

Zebranie i opracowanie danych do Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023 zostało powierzone Zespołowi ds. opracowania strategii powołanemu Zarządzeniem Burmistrza Zdun nr 117/2016. W jego skład weszli m.in. przedstawiciele władz samorządowych, urzędnicy samorządowi, przedstawiciele oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, reprezentanci sfery biznesu, lokalne organizacje pozarządowe i przedstawiciele instytucji użyteczności publicznej.

Prace zespołu obejmowały przygotowanie diagnozy społeczno – gospodarczej gminy, przeprowadzenie konsultacji społecznych oraz stworzenie ostatecznej wersji dokumentu. Prace zespołu wspierał ekspert zewnętrzny dr Robert Romanowski z Katedry Handlu i Marketingu Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

W trakcie opracowywania strategii dużo uwagi poświęcono umożliwieniu partycypacji społeczności gminnej w procesie jej budowania. Konsultacje społeczne przeprowadzono poprzez:

1. badanie ankietowe wśród mieszkańców, które pozwoliły na :
 - pozyskanie danych w zakresie oceny stanu wyjściowego Gminy uwzględnione w części diagnostycznej, oraz
 - uzyskanie danych dotyczących działań priorytetowych uwzględniono na etapie formułowania celów rozwoju;
2. dialog społeczny na zebraniach wiejskich oraz mieście Zduny w okresie od 15.02.2016r. do 29.02.2016r.,
3. wyłożenie do wglądu projektu Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 –2023 w siedzibie Urzędu Miejskiego w Zdunach oraz na stronie internetowej Gminy Zduny www.zduny.pl z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego w okresie od 07.03.2016 do 21.03.2016r.,
4. prezentację projektu Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 -2023, która będzie podsumowaniem konsultacji społecznych i tworzenia strategii w dniu 23.03.2016r.

1. Diagnoza społeczno – gospodarcza Gminy Zduny

Niniejsza diagnoza stanu sytuacji społeczno-gospodarczej to pierwszy etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Zduny. Celem diagnozy jest określenie pozycji wyjściowej Gminy, która stanowi podstawę sformowania celów strategicznych.

1.1. Rys historyczny Gminy i Miasta Zdun

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich.

Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Kobylin). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach).

W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami.

Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej).

W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie.

(Fot.) Rynek - Ratusz - początek XX w. - dawny rynek Zdun Niemieckich

Źródło: www.zduny.pl

Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600r. na granicy

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino.

Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przędzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy.

W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów.

Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach powstańczych i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło.

Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

W latach 1983-2003 zasłużonym proboszczem parafii Zduny był ks. kan. Jan Orpel, który był również kapelanem kombatanów. Obecnie proboszczem parafii Zduny jest ks. Krzysztof Śliczny.

Zduny położone są w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, 7 km na południe od Krotoszyna, na granicy historycznej Wielkopolski i Śląska. Administracyjnie – leżą w zachodniej części woj. wielkopolskiego, przy granicy z woj. dolnośląskim. Obecnie powierzchnia gminy Zduny wynosi 85,20 km². Zduny są gminą miejsko-wiejską. W jej skład wchodzi miasto Zduny oraz 6 wsi sołeckich: Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce, Ruda, wraz z przysiółkami. Gmina ma nieźle rozwiniętą infrastrukturę komunalną. W rejestrach gospodarczych figuruje kilkadziesiąt większych firm produkcyjnych, handlowych i usługowych. W mieście działają także Bank Spółdzielczy oraz Bank PKO BP. Na granicy Wielkopolski i Śląska, przy drodze krajowej nr 440, zmotoryzowanych turystów obsługuje stacja benzynowa ORLEN. Gmina ma charakter rolniczy, z gospodarstwami indywidualnymi. Najwięcej jest gruntów IV – VI klasy, dlatego preferuje się raczej gospodarkę hodowlaną.

1.2. Położenie geograficzne i otoczenie gminy

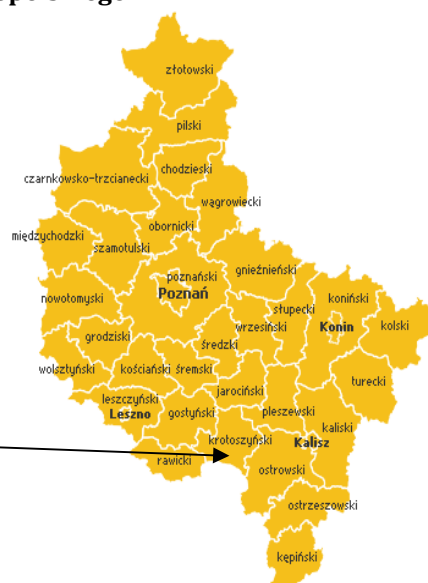
Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego (rys. 1 i 2). Jest jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Na terenie gminy Zduny zlokalizowane jest jedno miasto - Zduny oraz 6 wsi sołeckich (Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda) z przysiółkami. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Kobylin i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Rys. 1. Gmina Zduny na tle powiatu

Rys. 2. Gmina Zduny na tle województwa wielkopolskiego

Źródło: www.zduny.pl

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km.

Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- od miasta Kobylin - ok. 13,9 km
- od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Zduny w obecnym kształcie wytworzyły się z trzech odrębnych ośrodków Zdun Starych, Zdun Nowych i Sieniutowa.

Herb miasta, który został ustanowiony Uchwałą Nr XII/84/2011 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 28 listopada 2011 roku przedstawia „głowę Św. Jana Chrzciciela położoną na misie” (rys. 3). Barwy herbu, to: złota misa, siwa głowa, niebieskie tło. Herbem tym szczyliły się Zduny Nowe (Niemieckie Zduny). Przedstawienie głowy św.

Jana na misie, zainspirowane było tym, że św. Jan Chrzciciel był patronem kościoła parafialnego. Z takim herbem znamy kilka pieczęci tego miasta, pierwszą z 1637 r. Herbem Zdun Starych była głowa św. Jana Chrzciciela między dwiema szpiczastymi wieżyczkami. Oba miasta, Stare i Nowe Zduny, złączyły się w jedno dopiero za czasów drugiej okupacji pruskiej w XIX wieku. Ale herbem ich wspólnym pozostał herb Zdun Nowych. Tak ją widzimy na pieczęci z 1833 r.

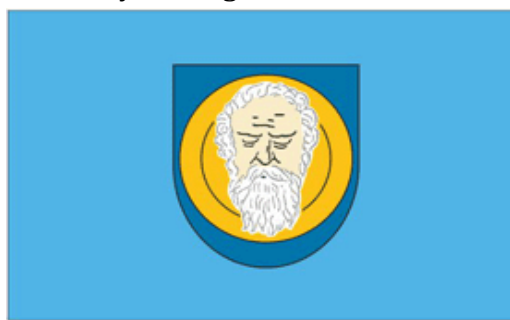
Flaga Gminy jest prostokątną płaszczyzną o niebieskim tle, której wymiary określają proporcje boków 5:8 (rys. 4). Na środku flagi umieszczony jest herb o wysokości 2/3 krótszego boku flagi.

Rys. 3. Herb Zdun

Źródło: www.zduny.pl

Rys. 4. Flaga Zdun

Źródło: www.zduny.pl

Pod względem fizyczno - geograficznym wschodnia część gminy położona jest w obrębie tzw. Wału Krotoszyńskiego, zachodnia natomiast należy do subregionu Kotliny Kobylińskiej.

Gmina Zduny jest gminą miejsko - wiejską. Ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W krajobrazie dominują pola, łąki i lasy. Obszar obfituje w zwierzynę łowną i owoce runa leśnego. Lasy zajmują 36,4% powierzchni gminy Zduny. Jest to wyższy procent od średniej krajowej, która wynosi 28%. Użytki rolne natomiast to 55% wszystkich gruntów w gminie, gdzie średnia krajowa wynosi 59%.

Główny ośrodek gminy to miasto Zduny, które jest siedzibą władz samorządowych. Miasto zaspokaja potrzeby mieszkańców gminy w zakresie oświaty, kultury i administracji, opieki zdrowotnej i innych usług publicznych.

1.3. Środowisko przyrodnicze.

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych.

Warunki glebowe

W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wyługowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach.

Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne.

Na obszarze miasta i gminy Zduny wyróżniono następujące rzędy gleb: brunatnoziemne, bielicoziemne, semihydrogeniczne i pobagienne. W rzędzie gleb brunatnoziemnych występują dwa typy gleb: gleby brunatne i gleby płowe.

Duży, zwarty kompleks gleb brunatnych położony jest w zachodniej części gminy w rejonie wsi Baszków i Bestwin. Są to najlepsze gleby na terenie gminy. Gleby brunatne wyługowane tworzą większe powierzchnie na południu miasta, na północ od wsi Perzycy, na południe od Konarzewa i na zachód od wsi Chachalnia.

Z kolei gleby płowe znajdują się na wschód od Bestwina, Baszkowa i przysiółka Dziewiąte. Większe połacie tych gleb, słabszych jakościowo, występują w rejonie Perzyc, na północ od Konarzewa i w północnej części miasta.

Czarne ziemie reprezentowane są na terenie gminy przez podtyp określany mianem czarnych ziemi właściwych. Występują one na terenach niżej położonych, powstałych pod roślinnością trawiastą w warunkach dużej wilgotności. Gleby te w większych płatach występują w dolinach Żydowskiego Potoku, Orli, na zachód od Baszkowa, Bestwina i Rudy, na zachód od Zdun oraz wzdłuż rowów melioracyjnych między Konarzewem a Perzycami.

Gleby murszowo-mineralne występują przede wszystkim w południowo-zachodnim krańcu gminy, w okolicach przysiółka Ostatni Grosz oraz na zachód od Konarzewa. Użytkowane są jako łąki i pastwiska.

Z gleb występujących na terenie gminy jedynie 0,1% należy do II klasy bonitacyjnej, 20,5% należy do III klasy bonitacyjnej, 28,7% do IV klasy bonitacyjnej,

35,9% do V klasy bonitacyjnej i 14,8% do VI klasy bonitacyjnej. Jeżeli chodzi o użytki zielone to 40% należy do III klasy bonitacyjnej, 39,6% do IV klasy bonitacyjnej, 52,3% do V klasy bonitacyjnej a 4,1% do VI klasy bonitacyjnej.

Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy.

Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej.

Warunki wodne

Wody powierzchniowe tego terenu są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Dopiero budowa przez człowieka stawów wzbogaciła krajobraz Zdun. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą.

Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania.

Pola i łąki odwadniane są przez liczne rowy melioracyjne, które także zalicza się do cieków. Dolina Borownicy na zachód od przysiółka Siejew jest stale lub okresowo podmokła.

Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb.

Główny poziom wodonośny na terenie gminy to poziom plejstoceński piętra czwartorzędowego, w którym wyróżnia się dwie warstwy wodonośne:

- pierwszą warstwę wodonośną budują piaski, pospółki i żwiry,
- drugiej warstwy wodonośnej, którą budują piaski i pospółki,

Wody pochodzące z plejstocenijskiej warstwy wodonośnej eksploatowane są przez ujęcie we wschodniej części miasta. Natomiast na terenie gminy jedynie w Konarzewie zlokalizowane jest ujęcie wody pochodzącej z plejstocenijskiej warstwy wodonośnej. Jedyne obecnie czynne ujęcie wody z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego znajduje się na terenie wsi Bestwin. Z uwagi na to, iż wody z mioceńskiej warstwy wodonośnej występują pod dużym ciśnieniem, ma tu miejsce zjawisko samowypływu wody.

Lasy

Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%.

Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łęgi jesionowo-olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy.

Lasy gminy Zduny położone są w strefie umiarkowanego zagrożenia przez czynniki chorobowe i szkodniki. Do najmniej odpornych należą drzewostany sosnowe, gdzie znaczne szkody powodują pasżytnicze grzyby korzeniowe.

Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych.

Surowce mineralne

Gmina Zduny jest obszarem mało zasobnym w surowce mineralne. Nie dotyczy to jednak kopalin pospolitych, a ściślej kruszywa naturalnego. Według Państwowego Instytutu Geologicznego w ostatnich latach eksploatowane są złoża:

- złożo „Chachalnia II” – powierzchnia 0.71 ha, piaski budowlane, sposób

eksploatacji odkrywkowy, system ścianowy, złoże 1 pokładowe o miąższości 2.5-8.6 m pod nadkładem o grubości 0.3-0.5 m

- złoże „Konarzew” – powierzchnia 1,85 ha, piaski budowlane eksploatowane sposobem odkrywkowym, systemem ścianowym, od 2000 roku; złoże 1 pokładowe o miąższości 2.3-5.5 m pod nadkładem o grubości 0.3-1.6 m. Obecnie, prowadzona eksploatacja obejmuje już powierzchnię blisko 10 ha.
- złoże „Perzyce II” – kopalina: piaski, poza szklarskimi, rozpoczęcie wydobycia w 2000 r.

Warunki Klimatyczne

Pod względem klimatycznym, gmina Zduny należy do krainy wchodzącej w skład Regionu Śląsko – Wielkopolskiego. Region ten charakteryzuje się dominującym wpływem mas powietrza polarnomorskiego znad Oceanu Atlantyckiego i zdecydowanie mniejszym wpływem powietrza kontynentalnego. Wpływa to na rozkład temperatury i opadów atmosferycznych w ciągu roku. Najczęściej pojawiającą się masą powietrza jest wilgotne powietrze polarno – morskie przynoszące znad północnego Atlantyku wzrost zachmurzenia i opady. Znacznie rzadziej napływa powietrze polarno - kontynentalne z obszarem źródłowym w sektorze wschodnim oraz powietrze zwrotnikowe. Przeważające kierunki wiatrów nawiązują do kierunku napływu mas powietrza. Stąd najczęściej obserwowane wiatry pochodzą ze wschodu i południowy - wschód, stosunkowo rzadziej pojawiają się wiatry północne i północno - wschodni. Ich średnia roczna występowania nie przekracza 10%. Niewielkie różnice we frekwencji głównych kierunków wiatru zarysowują się pomiędzy poszczególnymi porami roku. W zimie wiatry z zachodu i południowo-zachodni pojawiają się na całym obszarze gminy z częstością około lub ponad 20%, w porze letniej frekwencja wiatrów W wynosi 25%.

Okres wegetacyjny na terenie gminy Zduny trwa od 210 do 220 dni. Średnia temperatura miesiąca lipca wynosi 18,9C, zaś stycznia -1,2C.

1.4. Sieć osadnicza i gęstość zaludnienia

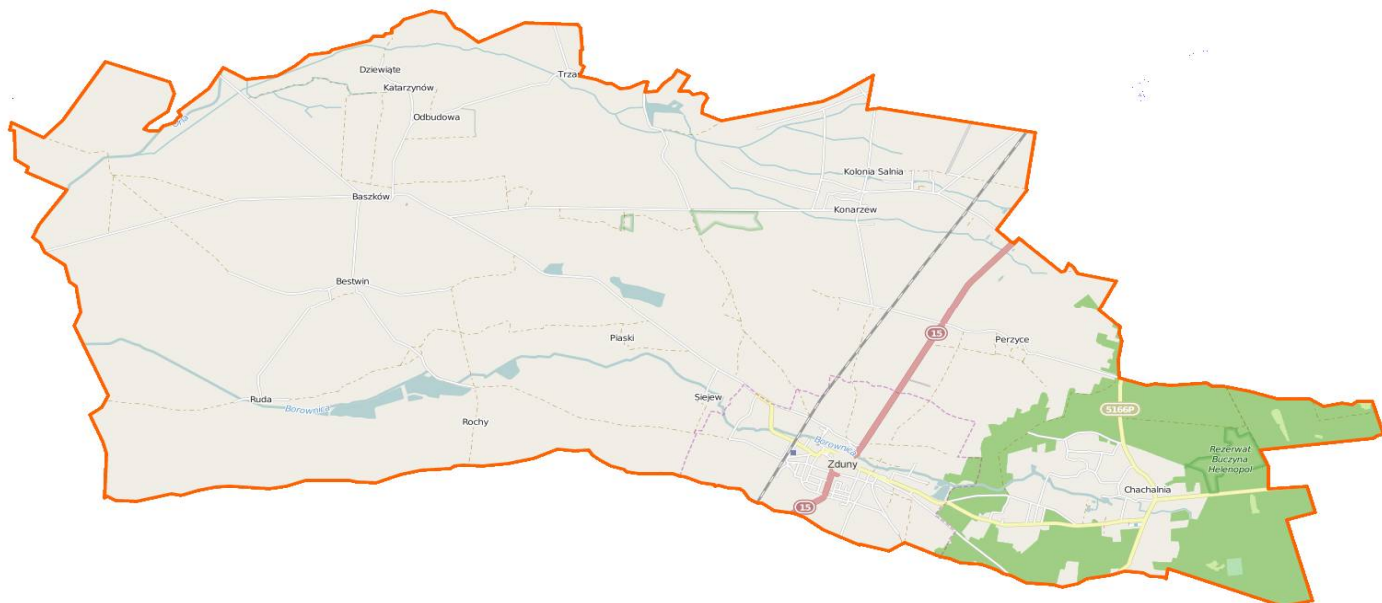
Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Zduny oraz 6 sołectw – wsi sołeckich wraz z 5 przysiółkami (Rys. 5). Administracyjnie Gmina podzielona jest na 6 sołectw:

- Baszków wraz z przysiółkami: Piaski, Dziewiąte, Siejew, Ostatni Grosz, Trzaski,
- Bestwin wraz z przysiółkiem Rochy,

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

- Chachalnia
- Konarzew
- Perzyce
- Ruda

Rys. 5. Mapa administracyjna Gminy Zduny

Źródło: www.wikipedia.org.pl

Gmina Zduny należy do obszarów mało zaludnionych (Tabela 1).

Tabela 1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia w sołectwach (stan na 31.12.2015 r.)

LP	Sołectwo	Powierzchnia [km ²]	Ludność	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
1	Baszków	32,1	1097	34,17
2	Bestwin	13,83	347	25,09
3	Chachalnia	11,9	311	26,13
4	Konarzew	11,96	751	62,79
5	Perzyce	6,13	293	47,80
6	Ruda	3,12	167	53,53
	razem sołectwa	79,04	2966	37,53
	miasto Zduny	6,12	4603	752,12
	łącznie cała gmina	85,16	7569	88,88

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Gęstość zaludnienia dla gminy kształtuje się poniżej średniej dla województwa wielkopolskiego (116 os/km²) oraz średniej dla powiatu krotoszyńskiego (109 os/km²) i wynosi 88 os/km².

1.5. Liczba, struktura ludności i procesy demograficzne

Gminę Zduny na koniec 2015 roku zamieszkiwało 7569 osób, w tym 3807 kobiet co stanowi 50,30% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,41%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet. Obserwacja danych wieloletnich pozwala na stwierdzenie, że wskaźnik feminizacji w gminie nieznacznie maleje.

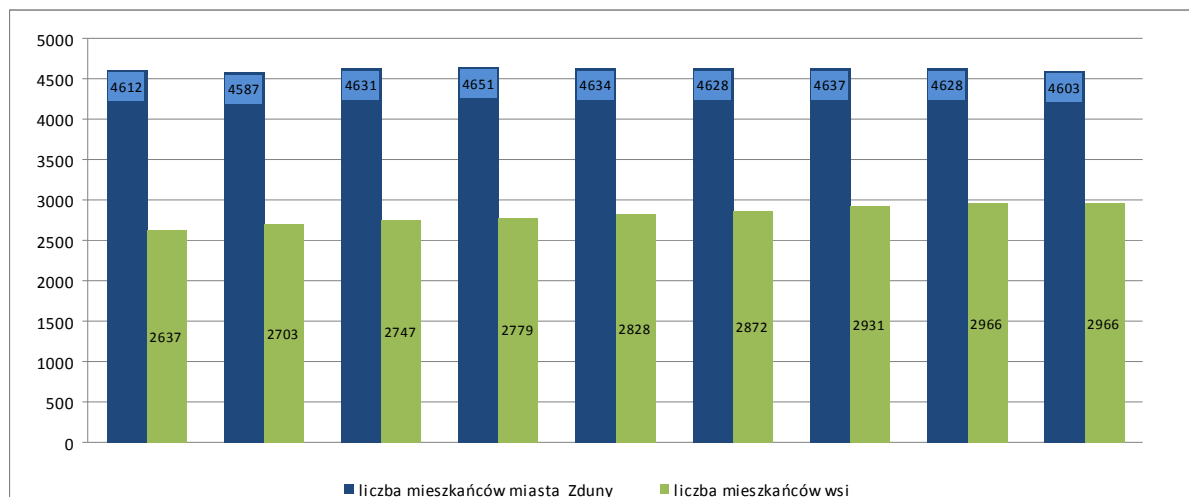
Tabela 2. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny.

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji %(k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Natomiast z analizy danych statystycznych dotyczących liczby i struktury ludności, a także uwzględniając trendy demograficzne, zakłada się bardzo nieznaczny wzrost całkowitej liczby ludności zamieszkujących teren Gminy Zduny o ok. 4,42% w okresie dziesięcioletnim (Tabela 2). Obserwowanym obecnie zjawiskiem jest wzrost populacji na terenach wiejskich przy praktycznie znikomym wzroście w mieście. Wykres poniżej przedstawia liczbę mieszkańców miasta Zduny oraz mieszkańców terenów wiejskich okresie od 2007r. do 2015r.

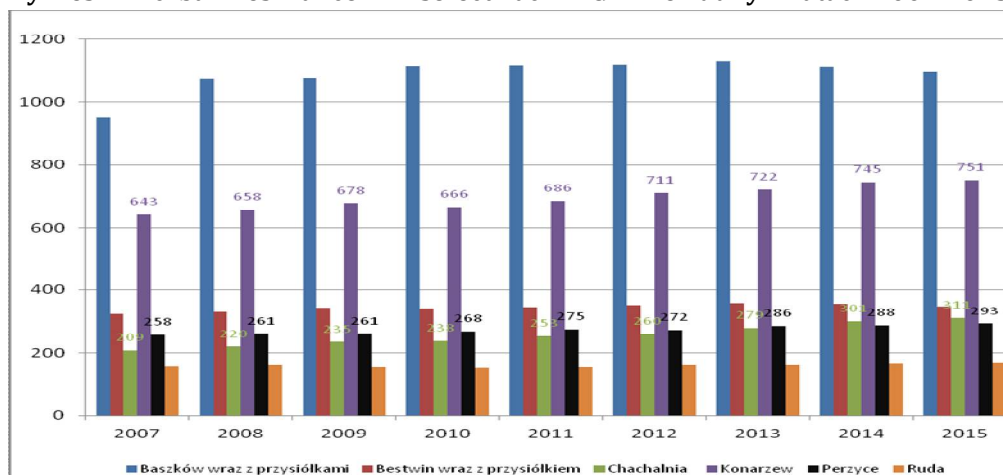
Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Zduny i mieszkańców wsi w latach 2007-2015.

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Liczba mieszkańców miasta Zduny w ciągu badanego okresu spadła o zaledwie 0,2% czyli o 9 osób, natomiast znacznie wzrosła liczba mieszkańców wsi bo aż o 12,48% czyli wzrost o 329 osób (Wykres 1). Wzrost liczby mieszkańców terenów wiejskich odnotowuje się w każdym sołectwie (Wykres 2). Jednak 4 wsie charakteryzują się znacznym przyrostem, nie tylko pod względem infrastruktury mieszkaniowej, ale również demograficznym. W badanym okresie we wsi Konarzew zaobserwowano wzrost o 16,64% czyli wzrost o 108 mieszkańców, w Chachalni wzrost o 48,8% czyli o 102 osoby, Perzycy o 13,57% czyli o 35 osób oraz Baszków 15,35% czyli o 146 osób w stosunku do 2007r. Wzrost liczby mieszkańców na wsiach zawdzięcza się ich położeniu w niewielkiej odległości od miasta powiatowego Krotoszyn oraz niskiej cenie działek budowlanych. Na uwagę zasługują również posiadane walory przyrodnicze wsi. Ucieczka mieszkańców z miasta na wieś to tendencja ogólnopolska. Wsie w otoczeniu miast de facto stają się zurbanizowanymi obszarami miejskimi, pozostając w dalszym ciągu wsiami w sensie administracyjnym. Świadome tego trendu władze samorządowe zadbać o rozwój i modernizację infrastruktury wodociągowej i drogowej oraz oświateniowej na terenach wiejskich.

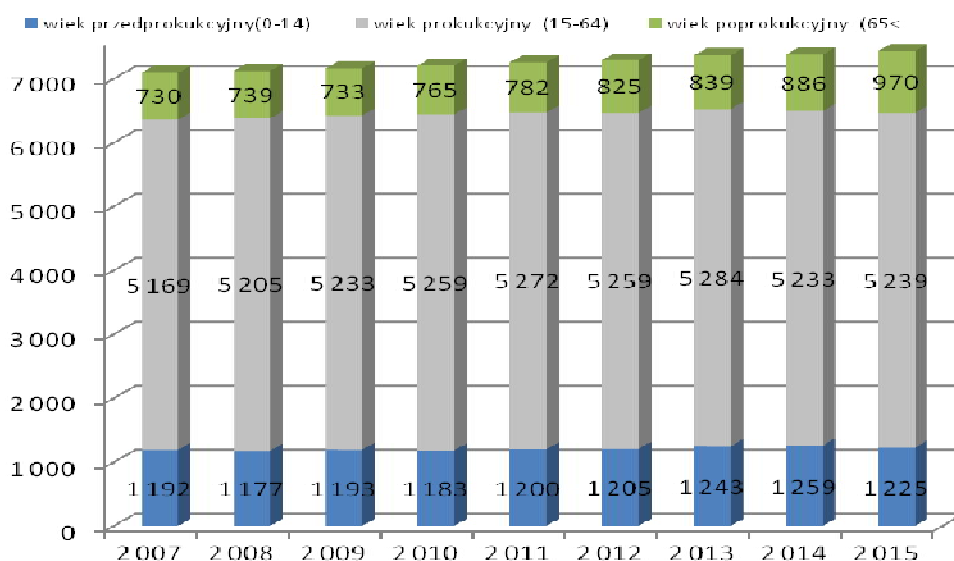
Wykres 2. Liczba mieszkańców w sołectwach w Gminie Zduny w latach 2007-2015

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

W gminie Zduny, podobnie jak w powiecie krotoszyńskim, występuje zjawisko wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, zanotowano wzrost w 2015 o 33% w porównaniu do 2007 roku (Wykres 3). Natomiast obserwuje się niewielki wzrost populacji w okresie przedprodukcyjnym czyli dzieci i młodzieży w wieku 0-14 lat.

Wykres 3. Ludność gminy w podziale na wiek przed-, po- i produkcyjny (l. osób)

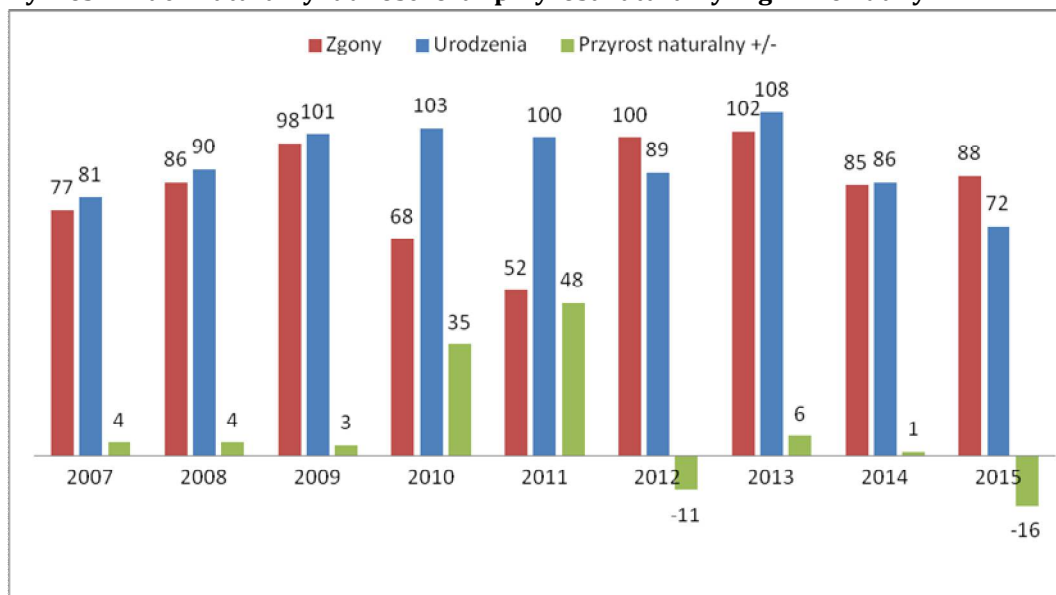
Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Mając na uwadze trend starzenia się mieszkańców gminy Zduny należy podjąć działania w kierunku rozwoju lokalnej polityki senioralnej (Wykres 4). Istotna w tej kwestii będzie współpraca samorządu z organizacjami NGO i stowarzyszeniami oraz z opieką społeczną, aby zaspokoić potrzeby osób starszych, w tym niepełnosprawnych i niesamodzielnych. Konieczna jest swoista rewizja postrzegania starości i przygotowania się do tego procesu oraz harmonijne współdziałanie w tym procesie

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

władz państwowych, samorządowych, pracodawców, związków zawodowych, kościołów, organizacji pozarządowych.

Wykres 4. Ruch naturalny ludności oraz przyrost naturalny w gminie Zduny.

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

W gminie Zduny dostrzega się spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby zgonów. Przyrost naturalny jest procesem na podstawie, którego ocenić można sytuację demograficzną oraz wskazuje na potencjał rozwoju gminy. Gmina Zduny utrzymuje się raczej tendencję spadkową w przyroście naturalnym, wpływ na ten stan mają czynniki zewnętrzne ekonomiczne.

1.6. Infrastruktura Techniczna

1.6.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocénskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu miocénskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtrację i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody. W gminie Zduny funkcjonują cztery ujęcia wód podziemnych:

- **Stacja Uzdatniania Wody w Zdunach** - ujęcie komunalne korzysta z dwóch ujęć i kilkunastu studni głębinowych o średniej głębokości około 90 m. Woda ze studni głębinowych pompowana jest na układ napowietrzania sprężarką z rozbiciem strugi. Następnie poddawana jest procesowi filtrowania w filtrach otwartych pracujących w układzie filtrów jednostopniowych. W razie potrzeby woda jest dezynfekowana podchlorynem sodu. Następnie pompami II stopnia jest podawana do sieci wodociągowej i zbiorników wody czystej. Zbiorniki pełnią funkcję retencyjną - gromadzą wodę przy małym zapotrzebowaniu i uzupełniają przy dużych przepływach. Stacja Uzdatniania Wody w Zdunach należy i administrowana jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krotoszynie. Stacja Uzdatniania Wody w Zdunach zaopatruje w wodę mieszkańców Zdun, Chachalni, Siejewa oraz Ostatniego Grosza.

- **Stacja Uzdatniania Wody w Konarzewie** - ujęcie wód podziemnych posiada dwie studnie głębinowe podstawową i rezerwową; Stacja w Konarzewie stanowi własność Gminy Zduny. Stacja Uzdatniania Wody w Konarzewie zaopatruje w wodę mieszkańców Konarzewa i Perzyc.

- **Stacja Uzdatniania Wody w Bestwinie i Rudzie** - ujęcie wód podziemnych znajduje się na działce o powierzchni 0,0737 ha. Stacja w Rudzie i w Bestwinie są własnością Gminy Zduny i posiadają po 1 studni. Stacje te zaopatrują w wodę mieszkańców Rudy, Bestwina, Baszkowa, Roch, Dziewiąte oraz Trzaski.

Ujęcia w Zdunach i Rudzie mają wyznaczone strefę ochrony pośredniej.

Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków

Syntetyczny obraz gospodarki wodno - ściekowej na terenie miasta i gminy Zduny jest mało satysfakcjonujący. Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Na terenie miasta występuje sieć kanalizacji ogólnospławnej, z której korzysta ok. 60% mieszkańców miasta. Jest to jednak zasadniczo kanalizacja ogólnospławna powstała z kanalizacji deszczowej, która rozwiązuje tylko doraźne potrzeby mieszkańców. W roku 2011 zostało wybudowane 1,6 km, a w 2014 3,5 km sieci sanitarnej. Przyjmuje się, że część ścieków z kanalizacji dopływa do przepompowni, pozostała część poprzez swoje systemy kanalizacyjne odprowadzana jest bezpośrednio do rzeki Borownicy stanowiącej element cennego Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Mieszkańcy północnej części miasta w zdecydowanej większości odprowadzają ścieki sanitarne w taki sposób lub za pośrednictwem lokalnej kanalizacji deszczowej. Część gospodarstw domowych posiada bezodpływowe zbiorniki na ścieki, które są częściowo nieszczelne oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Z nieskanalizowanej części gminy, dowożone są taborem asenizacyjnym. Ścieki zwożone są także z ościennych gmin: Kobylin i Cieszków.

Oczyszczalnia pracuje w mechaniczno – biologicznym systemie oczyszczania ścieków. W części mechanicznej realizowany jest proces wstępnego oczyszczania ścieków na sicie zblokowanym z piaskownikiem. W jego wyniku dochodzi do wydzielenia ze ścieków skratek i piasku. W części biologicznej, w komorze osadu czynnego i osadnikach wtórnych, realizowany jest proces biologicznego oczyszczania ścieków, polegający na usunięciu z nich związków fosforu i azotu. Powstały nadmierny osad poddawany jest procesowi fermentacji w otwartych wydzielonych komorach fermentacyjnych a następnie odwodniony na prasie filtracyjnej. Powstałe w procesie technologicznym odpady przekazywane są na gminne składowisko odpadów w Konarzewie. Oczyszczone ścieki odpowiadające normom określonym w pozwoleniu wodno-prawnym zrzucane są do rzeki Borownicy stanowiącej prawy dopływ Orli. Moc przerobowa oczyszczalni wynosi 2120 m³ na dobę. Obecnie moc przerobowa oczyszczalni wykorzystywana jest w 60%. Aby w większej części eksploatować zakład, w ramach budowy sieci kanalizacji sanitarnej Urząd Miejski w Zdunach umożliwił gminie Cieszków przyłączenie się do sieci i korzystanie z oczyszczalni. Dodatkowo pozyskano odbiorców z aglomeracji Kobylin, Pogorzeli i Miejskiej Górki. Rocznie oczyszczalnia ścieków oczyszcza ok 370tys. m³ ścieków.

W 2013r. Zakład Oczyszczalni Ścieków przekształcono w Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. Powołano Radę Nadzorczą i jednoosobowy Zarząd.

1.6.2. Drogi i oświetlenie uliczne

Gmina Zduny położona jest w południowej części powiatu krotoszyńskiego na pograniczu z województwem dolnośląskim. Przez obszar miasta i gminy przebiega droga krajowa nr 15.

Odległość miasta Zduny od Poznania wynosi 111 km, od Wrocławia 75 km. System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych.

Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

Droga nr 15 relacji Trzebnica-Ostróda będąca w administracji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad przebiega przez teren miasta następującymi ulicami: Krotoszyńską, Rynek, Sienkiewicza, Pocztową, Wrocławską, Łacnową i Jana Kazimierza. Droga krajowa nr 15 poza miastem przebiega na odcinkach: Cieszków – Zduny i Zduny – Krotoszyn. Szerokość jezdni 6-7 m nie pozwala na sprawny i płynny przejazd. Nawierzchnia na całej długości jest bitumiczna. Na terenach zabudowanych występują obustronnie chodniki. Ciąg ten stanowi oś miasta na kierunku północ - południe. W/w ulice są głównymi ulicami miasta i przejmują największe obciążenia ruchem kołowym. Z uwagi na brak typowych ulic tranzytowych, spełniają one funkcje drogi tranzytowej z kierunku Krotoszyna i Trzebnicy. Duży wzrost natężenia ruchu samochodowego spowodował, że ulice te straciły swą przepustowość a ich parametry techniczne (szerokość, promień skrętu) stanowią wyjątkowe utrudnienie dla pojazdów ciężarowych z naczepami i pojazdów wielkogabarytowych. Na odcinku zamiejskim droga krajowa o długości 2673 m, również z trudem przenosi ruch towarowy z uwagi na szerokość jezdni 6,0 - 7,0 m przy braku utwardzonych poboczy. Nawierzchnia tej drogi jest w stanie średnim i posiada koleiny spowodowane dużym ruchem pojazdów ciężarowych. Dla polepszenia stanu bezpieczeństwa drogowego na terenie miasta Gminy Zduny wraz z ościennymi samorządami zabiegają w Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad o budowę obwodnicy Krotoszyna, Zdun i Cieszkowa na odcinku drogi krajowej nr 15, która przebiega przez te miejscowości i łączy Wielkopolskę z Dolnym Śląskiem. Pięć samorządów wspólnie opracowuje studium korytarzowe przebiegu obwodnicy.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

- droga nr 5129 P relacji Kobylin od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyny),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,
- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków– Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym. Konstrukcja nawierzchni przygotowana do ruchu lekkiego ulega szybkiej degradacji.

Utrudnienia w ruchu notuje się w na drogach:

- droga nr 13359 Krotoszyn – Konarzew - Baszków,
- droga nr 13360 Baszków - Bestwin.

Utrudnienia wynikają z bardzo małych promieni łuków i kątów załamania trasy, powodują one brak płynnego przejazdu przez te miejscowości. W mieście kumuluje się ruch pojazdów z obszarów o ruchu uspokojonym, które mają połączenie z ulicami głównymi. Z uwagi na układ urbanistyczny charakterystyczny dla starych miast, układ ulic nie ma charakteru pierścieniowego ani promienistego. W układach prostych obsługują poszczególne części miasta.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice.

Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych. W grupie tej usytuowane są perony nisko-krawędziowe.

W chwili obecnej w czasie doby przez stację kolejową przejeżdża zaledwie kilka par pociągów lokalnych (przewozy regionalne) relacji Oleśnica-Chojnice.

Oświetlenie uliczne

Oświetlenie Uliczne i Drogowe Sp. z o.o. powstała w styczniu 1997 roku. Spółka OUiD świadczy na rzecz gmin usługę oświetleniową, polegającą na zapewnieniu dopływu energii elektrycznej do urządzeń oświetleniowych, przetworzeniu jej na światło i na utrzymaniu sieci oświetleniowej w należytym stanie technicznym.

Gmina Zduny przystąpiła do spółki w roku 2000. Na koniec 2015r. Gmina Zduny posiada 179 udziałów o wartości 179 000zł co daje 0,36% udziałów ogółem w stosunku do całości udziałów. Spółka Oświetlenie Uliczne i Drogowe w Kaliszu zarządza 513 szt opraw oświetleniowych na terenie gminy Zduny. Do własności gminy Zduny należy jedynie kilka sztuk lamp.

W celu prawidłowej realizacji podstawowej działalności Spółki jakim jest świadczenie usługi oświetleniowej Spółka ponosi wydatki związane z rozbudową, modernizacją i odtworzeniem infrastruktury oświetleniowej oraz prowadzi czynności eksploatacyjno-konserwacyjne infrastruktury oświetleniowej.

1.6.3. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte w 2010r. i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Kobylin, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Na terenie Gminy Zduny w 2014 r. było 1739 zarejestrowanych nieruchomości, od których odbierane były odpady komunalne, z tego 93 % nieruchomości w mieście Zduny zadeklarowało segregację odpadów, a na wsiach 96%. Z terenu Miasta i Gminy Zduny w imieniu Związku odbiór odpadów realizowany jest przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe JANMAR Bella January z Krotoszyna. System zbiórki odbywa się na bazie pojemników SM 110, SM120, SM 800, SM 1100 i kontenerów. Częstotliwość zbiórki odpadów zmieszanych jak i selektywnie zbieranych określona jest w regulaminie Związku. W 2014 r. Gmina Zduny przekazała na wysypisko w 1689Mg odpadów. Odpady zbierane selektywnie zagospodarowywane są przez podmiot odbierający odpady komunalne z terenu nieruchomości. W 2014 w ramach selektywnej zbiórki u źródła zebrano łącznie 51,42 Mg opakowań z tworzyw sztucznych oraz 11,97Mg opakowań z papieru i tektury oraz 105,34Mg opakowań ze szkła.

Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

1.6.4. Zasoby mieszkaniowe

Podstawowym elementem infrastruktury społecznej, decydującym o warunkach bytowych ludności są zasoby mieszkaniowe – ich wielkość i jakość.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Ludność gminy Zduny dysponuje łącznie liczbą 2051 (stan na 31.12.2014 r.) lokali mieszkalnych czyli liczba mieszkań zwiększyła się o 193 w porównaniu do 2007 r. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi obecnie 91, 6m² (stan na 31.12.2014 r.). Stanowi to znaczny wzrost w stosunku do lat poprzednich, w którym liczba mieszkań wynosiła 1858, a średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 86,6 m².

Pod względem struktury własności ponad 90% zasobów mieszkaniowych stanowią mieszkania prywatne, pozostałe to mieszkania spółdzielcze i komunalne (Tabela 3).

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w mieście i gminie Zduny

ZASOBY MIESZKANI OWE	Jedno stka miary	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	szt	1858	1879	1895	1953	1978	2009	2028	2051
Przeciętna powierzchnia użytkowa									
1 mieszkania	m ²	86,6	87,4	87,9	89,8	90,2	91,0	91,4	91,6
na 1 osobę	m ²	23,0	23,6	23,5	24,1	24,4	24,9	24,9	25,2

Źródło: GUS

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta.

Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji.

Mieszkaniowy zasób gminy na dzień 30.06.2013r. tworzyło 33 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. Wielkość i strukturę mieszkaniowego zasobu Gminy wg stanu na dzień 30.06.2013 r. przedstawia Tabela 4.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Tabela 4. Wielkość i struktura mieszkaniowego zasobu Gminy wg. stanu na dzień 30.06.2013 r.

1.	Liczba budynków ogółem		21
	w tym:	stanowiących własność gminy	0
		stanowiących własność wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy,	6
		stanowiących współwłasność	15
2.	Liczba lokali mieszkalnych ogółem		33
	w tym:	w budynkach stanowiących własność gminy	0
		w budynkach stanowiących własność wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy,	7
		w budynkach stanowiących współwłasność	26

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Łączna powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych wynosi 1560,71m², przy czym średnia powierzchnia użytkowa komunalnego lokalu mieszkalnego wynosi ok 47,3m²

W zasobie gminnym znajduje się 11 lokali socjalnych (4 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

1.7. Rozwój gospodarczy

1.7.1. Podmioty gospodarcze

Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG) jest rejestrem przedsiębiorców, będących osobami fizycznymi, działających na terenie Polski. Rejestr prowadzony jest od 1 lipca 2011 r. w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw gospodarki na podstawie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wpis do ewidencji jest całkowicie bezpłatny i dokonać go można w każdym regionie Polski. Wg stanu na koniec stycznia 2016r. z CEIDG na terenie Zdun zarejestrowanych było 346 aktywnych podmiotów gospodarczych, w formie spółek prowadziło 6 podmiotów, wykreślonych było 165, a zawieszonych 45.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej na terenie Gminy Zduny w latach 2010-2014

ROK	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
liczba podmiotów ogółem	490	524	507	538	507	527	562	585
w tym miasto	bd	bd	bd	367	343	339	354	362
w tym wieś	bd	bd	bd	171	164	188	208	223

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Liczba przedsiębiorstw w gminie Zduny na przestrzeni badanego okresu systematycznie wzrastała. W roku 2014 liczba przedsiębiorstw zwiększyła się o 19,38% w porównaniu do roku 2007.

Na terenie gminy przeważają rodzinne mikroprzedsiębiorstwa, które stanowią ponad 96% ogółu. Na drugim miejscu znajdują się przedsiębiorstwa małe zatrudniające od 10 do 49 osób, które stanowią blisko 3,2%. Pozostały odsetek stanowią przedsiębiorstwa średnie. Na terenie gminy Zduny działa jeden duży zakład z branży mięsnej, brak wielkich przedsiębiorstw (Tabela 6).

Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarki narodowej z podziałem na sektory w Gminie Zduny w latach 2012-2014.

Rok	Sektor		
	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
2012	52	127	348
2013	64	130	368
2014	64	136	385

Źródło: GUS

Gmina Zduny jest terenem, na którym działają rzemieślnicy (z pokolenia na pokolenie). Są oni dzisiaj nie tylko wytwórcami, lecz świadczą szeroko rozumiane usługi. Na szczególną uwagę zasługują warsztaty stolarsko - renowacyjne, blacharsko-dekarskie, remontowo-budowlane, instalatorskie (instalacje gazu, co, wod.-kan. i inne). Usługi wykonywane są na najwyższym poziomie, co stanowi niewątpliwie o znaczeniu i o wielopokoleniowej tradycji kształcenia zawodowego.

W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Tradycje rzemiosła wywodzą się z XVII w. Dawniej przed każdym warsztatem rzemieślniczym, firmą musiał wisieć szyld, informujący o wykonywanej profesji, dzisiaj mamy tylko tabliczki lub reklamy. Usługi prowadzone są tu we wszystkich dziedzinach i mogą stanowić o wartości miejscowej ludności. Zduny nie posiadają jeszcze tzw.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

„produktu lokalnego”, ale jakość i wartość usług zasługuje na podkreślenie. Rzemieślnicy byli związani ściśle z organizacją cechową od kilkunastu pokoleń. Przykładem mógł być cech szewców działający od 1641 r., cech płócienników, garbarzy skór, krawców i inne przekształcone ze względu na potrzeby lokalne.

Do niedawna mieściła się w Zdunach fabryka kafli, Kaflarnia Zduny, która wyrabiała kafle z gliny szamotowej, z których budowano piece i kominki. Miała cechy manufaktury. Od 2015 r. zakład jest nieczynny i stoi opustoszały.

Lokalnym pożądanym produktem mogą być wyroby mięsne, masarnicze wyrabiane przez miejscowe firmy i dzięki istniejącym grupom producenckim.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

- BM Kobylin Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- Dünya Döner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- Kruk Transport, ul. Kobyleńska 33, Zduny,
- Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. M. Sudomirski, T. Patryjas, J. Patryjas, ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- Bud Mał S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobyleńska 42, Zduny,
- WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

1.7.2. Rolnictwo i leśnictwo

Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3093,46 ha co stanowi 36,4 %. Ogółu powierzchni gminy, w tym 2978,76 ha stanowią lasy publiczne. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla województwa wielkopolskiego i powiatu krotoszyńskiego, które wynoszą odpowiednio 25,7 % i 18,5%.

Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łęgi jesionowo-olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy.

Lasy gminy Zduny położone są w strefie umiarkowanego zagrożenia przez czynniki chorobowe i szkodniki. Do najmniej odpornych należą drzewostany sosnowe, gdzie znaczne szkody powodują pasożytnicze grzyby korzeniowe.

Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 2978,76 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,7 % gruntów leśnych.

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. Przeważające kierunki upraw rolnych stanowią zboża, nie brakuje jednak upraw roślin przemysłowych, warzyw gruntowych czy truskawek. Liczba gospodarstw rolnych systematycznie maleje w 2010 roku było ich 540, a 2013 r. 529. Poniżej w tabeli przedstawiono Wielkość gospodarstw rolnych w gminie Zduny.

Tabela 7. Wielkość gospodarstw rolnych w gminie Zduny.

Wielkość gospodarstwa w ha	1 -5 ha	5-10 ha	10-15	15-100	>100
2013	172	93	133	126	5

Źródło: WODR w Krotoszynie

W gminie Zduny jest najwięcej gospodarstw o małej i średniej wielkości. W ostatnim okresie obserwuje się wzrost liczby gospodarstw powiększających swą powierzchnię. W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła mlecznego i trzody chlewnej. Produkcja roślinna opiera się na uprawie zbóż, kukurydzy na kiszonkę i ziarno, buraków cukrowych i rzepaku. Bardzo pozytywnym zjawiskiem jest przejmowanie gospodarstw przez młodych rolników.

1.7.3. Rynek pracy i bezrobocie

Na terenie Gminy Zduny na koniec 2015r. zamieszkiwało 7569 osób. Główny problem z jakim borykają się mieszkańcy gminy to brak aktywności zawodowej, ale również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. To również główne

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

powody udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy na koniec 2014 r. liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Zduny wynosiła 335, z czego 129 osób to mężczyźni, a 206 to grupa kobiety. Z analizy posiadanych danych wynika, iż bezrobocie i brak aktywności zawodowej, jako jeden z kluczowych problemów społecznych, wywiera dalsze ujemne skutki społeczne, rodzi negatywne reakcje emocjonalne, problemy zdrowotne, pesymizm i rezygnację. Osoby te tracą wiarę w siebie, w lepszą przyszłość, mają poczucie beznadziejności, izolują się społecznie, redukują do minimum aspiracje życiowe, co w znacznym stopniu utrudnia im znalezienie pracy w przyszłości (Tabela 8).

Tabela 8. Rynek pracy

RYNEK PRACY (STAN W DNIU 31 XII)	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pracujący*									
ogółem	osoba	768	818	801	899	1098	1082	1166	1229
mężczyźni	osoba	339	369	320	359	550	516	572	616
kobiety	osoba	429	449	481	540	548	566	594	613
Bezrobotni zarejestrowani									
ogółem	osoba	335	399	423	374	352	337	380	335
mężczyźni	osoba	76	106	154	141	123	126	152	129
kobiety	osoba	259	293	269	233	229	211	228	206
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym									
ogółem	%	7,3	8,7	9,0	7,9	7,4	7,1	7,9	7,0
kobiety	%	12,1	13,8	12,5	10,7	10,4	9,6	10,3	9,4
mężczyźni	%	3,1	4,3	6,1	5,5	4,8	4,9	5,9	5,0

Źródło: GUS

W ostatnich latach obserwuje się spadek bezrobocia. Zauważalny jest również wzrost aktywności zawodowej kobiet, natomiast aktywność zawodowa zmalała wśród mężczyzn.

1.8. Infrastruktura społeczna

Gmina Zduny jest wyposażona w obiekty infrastruktury społecznej w stopniu dobrym. Zadaniem infrastruktury społecznej jest zaspokajanie potrzeb socjalnych, oświatowych i kulturalnych mieszkańców.

Na terenie gminy występuje większość instytucji uznawanych powszechnie za niezbędne dla prawidłowego rozwoju społecznego.

1.8.1. Kultura i aktywność społeczna mieszkańców

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

1. **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
2. **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkwie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkwie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalnii) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w katastrofalnym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych.

Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Organizacje, stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy,
- Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.

Stowarzyszenia działające na terenie Gminy Zduny w obszarze kultury:

- Przy Izbie Muzealnej działa Klub Twórczego Rękodzieła zrzeszający ponad 30 pań zajmujących się amatorsko pracami rękodzielniczymi,
- Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie działalność kulinarną prezentują na różnych imprezach gminnych i powiatowych,
- Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM,
- Z kolei Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa” zostało powołane przez mieszkańców wsi jako aktywizacja społeczna i integracja społeczności lokalnej,
- Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie powstało aby zaktywizować i zintegrować środowisko lokalne, budować świadomość obywatelską, promować gminę Zduny i jej mieszkańców. Stowarzyszenie wspiera rozwój kulturalny, oświatowy, sportowy i ekologiczny; Inicjuje i wspiera działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych; Podejmuje działania służące rozwojowi przedsiębiorczości oraz pozyskuje środki na działalność z dostępnych funduszy pomocowych.
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej,
- Koło Związku Emerytów i Rencistów działające od 1965 r. w Zdunach, które w styczniu 1990 r. przekształciło się w samodzielną organizację i przyjęło nazwę: Solidarność Weteranów Pracy - Niezależny Krajowy Związek Zawodowy w Polsce - Zarząd Regionalny w Zdunach. Głównym zadaniem Solidarności Weteranów Pracy jest zaspokajanie potrzeb ludzi starszych, samotnych, chorych i potrzebujących. Jej członkowie, z szeroko rozumianym wsparciem i pomocną dłońią, docierają do najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy. Co roku przygotowują Wieczernię Wigilijną dla osób samotnych.
- Klub Honorowych Dawców Krwi,
- Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr,

- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny

Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka

Stowarzyszenie działające na rzecz bezpieczeństwa publicznego:

- 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka

Grupy nieformalne:

- Towarzystwo Atletyczne „Sokół”,
- Klub Awaryjni 126p.

1.8.2. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo mieszkańców podlega pod obszar działania Posterunku Policji w Zdunach. Obecnie na Posterunku Policji w Zdunach zatrudnionych jest 8 pracowników, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

W 2014r. policjanci przeprowadzili 298 interwencji w miejscach publicznych, a w 2013 interweniowali 360 razy. Przeprowadzono 18 w 2014r. oraz 20 w 2013r. interwencji domowych w ramach procedury Niebieskiej Karty w związku z przemocą domową. W 2014r ilość zdarzeń przestępczych. popełnionych przez sprawców pod wpływem alkoholu lub środków odurzających było 33, a w 2013 było ich 50.

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- OSP Zduny,
- OSP Baszków,
- OSP Bestwin,
- OSP Chachania,
- OSP Konarzew,
- OSP Perzyce,
- OSP Ruda.

W Zdunach istnieje również Klub Honorowego Strażaka, który zrzesza byłych strażaków i sympatyków OSP.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT. MGZOSP gromadzi 894 członków zwyczajnych, honorowych i wspierających. Posiada 3 Kobięce Drużyny Pożarnicze, 6 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, oraz 1 zespół sportowy. Drużyny co roku uczestniczą w gminnych zawodach sportowo - pożarniczych. W powiecie gmina Zduny ma największą liczbę wyszkolonych ratowników medycznych. Posiada 9 samochodów pożarniczych w tym: 5 lekkich, 3 średnie i 1 ciężki.

Ochotnicza Straż Pożarna uzyskuje dofinansowanie na działalność głównie z budżetu gminy oraz dofinansowania uzyskuje: od Związku OSP RP, od KSRG oraz od instytucji i osób prawnych.

Liczba wyjazdów w roku 2014 do zdarzeń OSP Zduny – 68 razy, a 2015 -110, Baszków -26 , a w 2015 31, Konarzew odpowiednio 8 i 11 (Tabela 9).

Tabela 9. Liczba wyjazdów do zdarzeń przez jednostki OSP w latach 2014-2015

Jednostka	OSP ZDUNY	OSP BASZKÓW	OSP KONARZEW
2014	68	26	8
W tym:	19	8	2
- pożary			
- zagrożenia miejscowe	32	0	3
- wypadki drogowe	5	2	1
- powódź	12	0	1
- wichury	0	7	1
- inne	0	9	0
2015	110	31	11
W tym:	42	8	8
- pożary			
- zagrożenia miejscowe	34	13	1
- wypadki drogowe	10	0	1
- powódź	3		0
- wichury	14	8	1
- inne	7	2	0

Źródło: Sprawozdania OSP

W ostatnich latach zmienił się obszar interwencji służb przeciwpożarowych. Powiększa się tym samym zakres zadań związanych z innymi interwencjami, szczególnie w zakresie klęsk żywiołowych (powódzie, wichury) oraz związanych z ratownictwem drogowym.

1.8.3. Pomoc społeczna

Podstawowym argumentem prohumanitarnych warunków bytowania jest zapewnienie mieszkańcom odpowiednich warunków ochrony zdrowia. W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

Kolejnym niezwykle ważnym aspektem jest poziom opieki i pomocy społecznej. Pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Na terenie gminy Zduny zadania z tego zakresu działań socjalnych realizowane są przez Dom Pomocy w Baszkowie, Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo oraz Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniarską. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez PCPR. Mieszkańcy DPS mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza POZ. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przezwyciężaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Tabela 10. Ilość rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2010-2014

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia	347	317	344	352	333
Liczba rodzin objętych pomocą	318	210	222	226	222
Liczba osób w rodzinach	1076	623	599	636	628

Źródło: MGOPS w Zdunach

Pomimo spadku liczby rodzin (o 60%), którym udzielono pomocy materialnej i niematerialnej to opieka społeczna boryka się z coraz częstszymi przypadkami przemocy fizycznej i psychicznej. Bezradność życiowa, oraz coraz większa liczba podopiecznych wymaga stałej opieki terapeutycznej (Tabela 10 i 11).

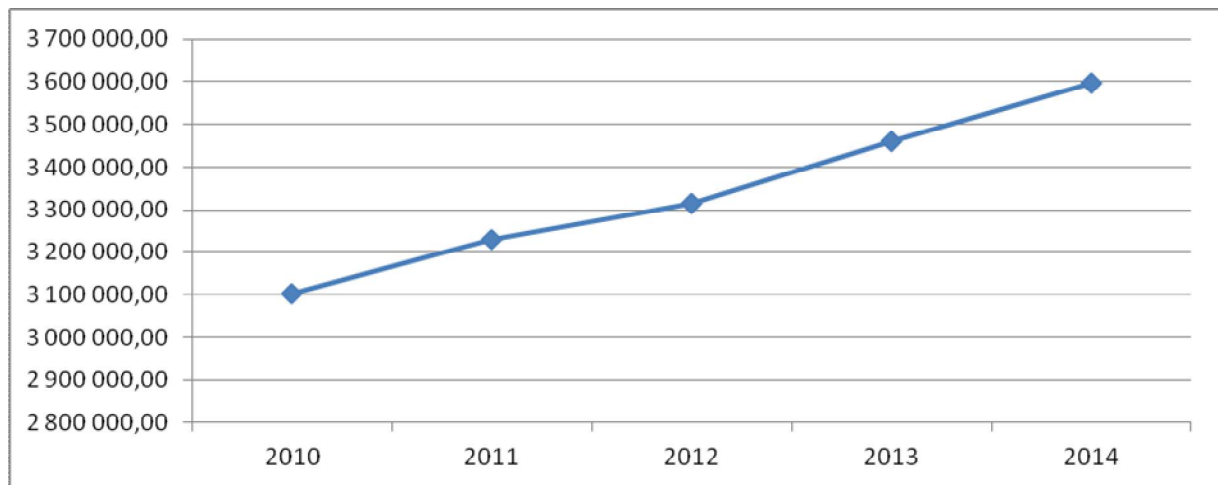
Tabela 11. Dominujące powody udzielania pomocy społecznej w latach 2010 - 2014

Powód udzielonej pomocy	2010	2011	2012	2013	2014
Potrzeba ochrony macierzyństwa	13	15	20	27	32
Bezrobocie	123	127	149	159	157
Niepełnosprawność	12	21	19	26	28
Długotrwała i ciężka choroba	45	56	58	55	40
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego	36	31	40	33	36
Ubóstwo	22	23	34	36	86
Alkoholizm	8	7	11	10	10
Bezdomność	2	3	2	4	4
Zdarzenia losowe	0	0	1	1	3

Źródło: MGOPS w Zdunach

W badanym okresie wzrosła ilość wsparcia udzielna z powodu ubóstwa, bezrobocia, potrzeby ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawności.

Wykres 5. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2010 -2014

Źródło: Budżet Gminy

Wydatki na pomoc społeczną z roku na rok wzrastają, wzrost ten wynika z przydzielonych nowych zadań do realizacji np. wypłata funduszu alimentacyjnego, stypendia socjalne, dożywianie, a w ostatnim czasie realizację programu rządowego 500+ (Wykres 5).

1.8.4. Oświata

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - Technikum,
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

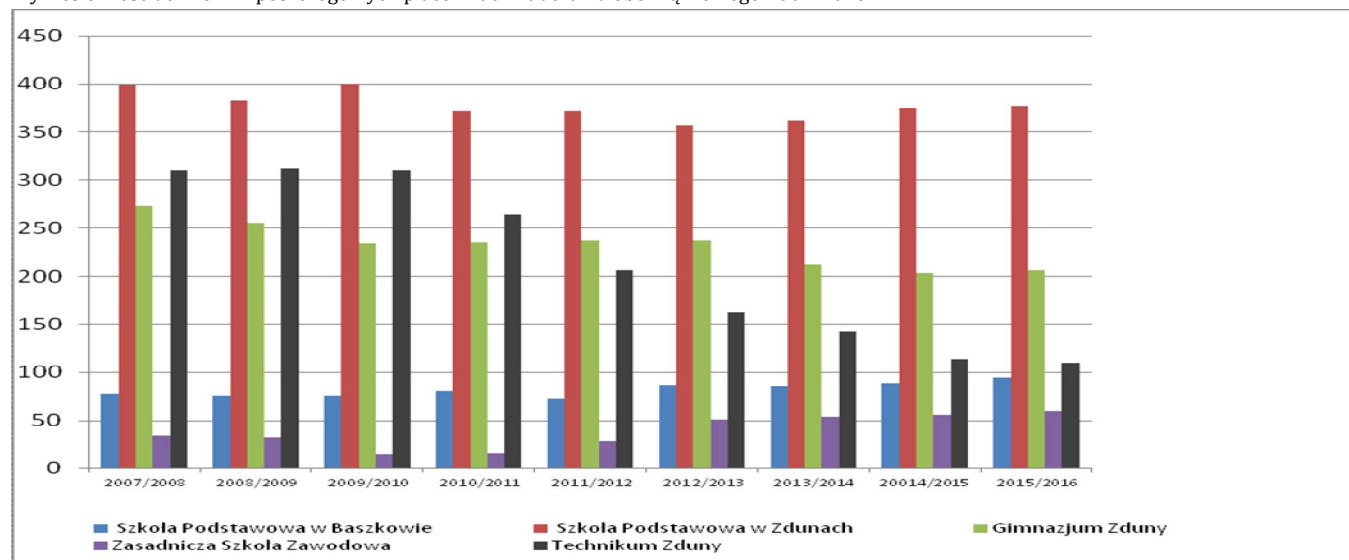
- Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę, podlega niewielkim wahaniom (Wykres 6).

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Wykres 6. Ilość uczniów w poszczególnych placówkach nauczania obowiązkowego 2007-2015

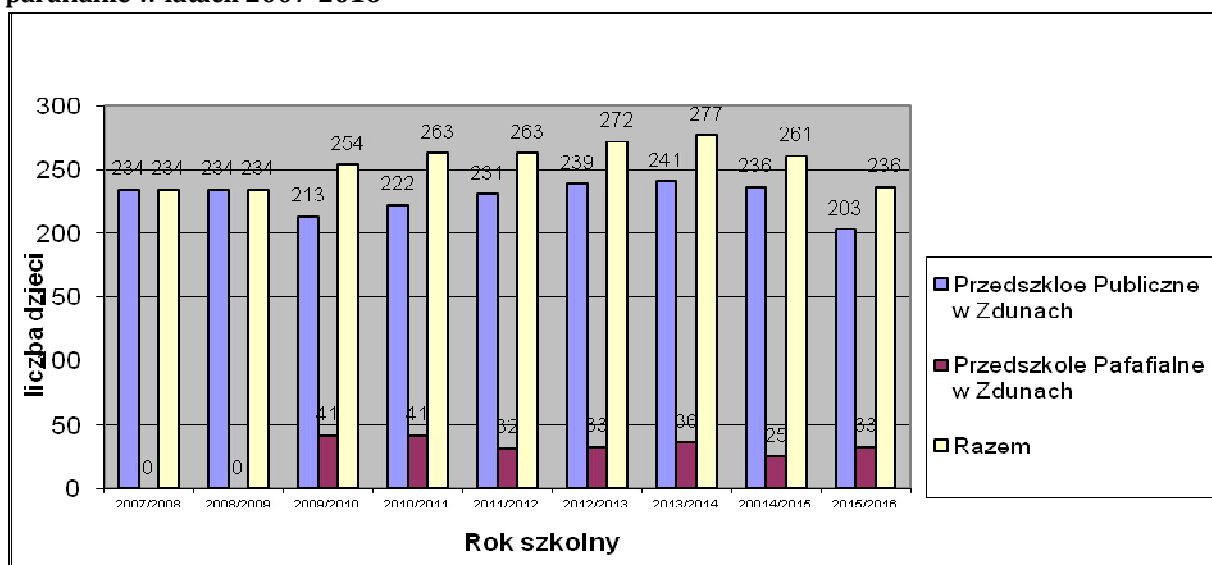

Źródło: Urząd Miejski w Zdonach

W Zespole Szkół w Zdonach obserwuje się spadek liczby uczniów, natomiast w Szkole Podstawowej w Baszkowie liczba uczniów wzrosła o ok 22% w badanym okresie. Jest to mała szkoła wiejska, która stała się lokalnym centrum kultury i życia społecznego.

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych również odnotowano wzrost liczby uczniów szczególnie w Zasadniczej Szkole Zawodowej. W roku szkolnym 2007/2008 uczęszczało 34 uczniów a w 2015/2016 już 60 uczniów czyli wzrost o 76,47%. Głównym problemem szkoły jest brak sali gimnastycznej.

Wykres 7. Liczba przedszkolaków w gminie Zduny z podziałem na przedszkole publiczne i parafialne w latach 2007-2016

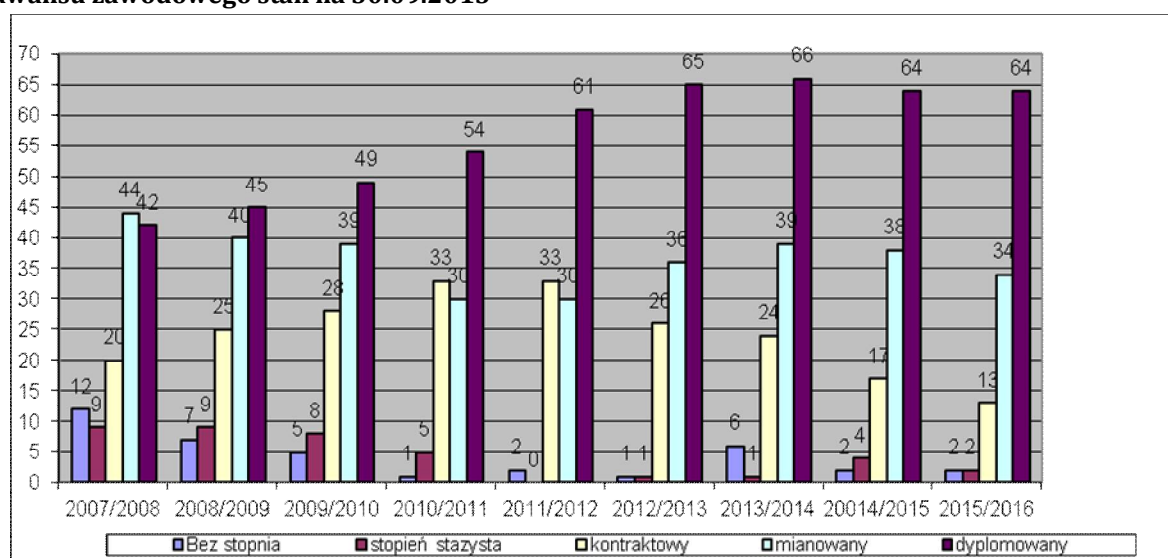
Źródło: Urząd Miejski w Zdonach

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego.

W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

W strukturze zatrudnienia w placówkach przypada najwięcej etatów na nauczycieli dyplomowanych oraz mianowanych, co wskazuje na posiadanie doświadczonej, stabilnej kadry (Wykres 8). Stosunkowo niewielu, w strukturze zatrudnienia, w szkołach jest nauczycieli niższego stopnia awansu zawodowego.

Wykres 8. Liczba nauczycieli w poszczególnych jednostkach w przeliczeniu na etaty wg stopnia awansu zawodowego stan na 30.09.2015

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Biorąc pod uwagę, iż placówki oświatowe mieszczą się w obiektach o strukturze wiekowej powyżej 50 lat to dotychczasowe inwestycje w bazę szkół polegały głównie na remontach bieżących. Praktycznie wszystkie szkoły i przedszkole wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych. Chodzi zarówno o podstawowe potrzeby jak i o zapewnienie należytej bazy dydaktycznej. Pomimo wybudowania Boiska ORLIK 2012, gmina nadal nie zapewnia należytego dostępu młodzieży do obiektów sportowo-rekreacyjnych. Odczuwalny jest brak boiska sportowego w Szkole Podstawowej w Baszkowie oraz Zespole Szkół Ponadgimnazjalnej w Zdunach. Wymagane jest dokończenie modernizacji sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Zdunach.

1.9. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Zduny znajdują się trzy rezerваты przyrody, dwa obszary w ramach europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, jeden obszar chronionego krajobrazu oraz trzy pomniki przyrody.

Rezerваты przyrody:

1. **Rezerwat przyrody „Baszków”** Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.
Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego.
2. **Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”**–Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.
Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca . Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków.
3. **Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”** Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.
Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa.

Obszary Natura 2000

Europejska sieć ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego. Na terenach gminy Zduny występują następujące obszary natury chronionej:

- **Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007** tworzony został w 2007 r. i obejmuje znaczną część gminy Zduny.

Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*) osiągającego tu liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH300002 – Uroczyńska Płyta Krotoszyńskiej** ” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych - tym samym jest to obszar o wybitnym znaczeniu z punktu widzenia Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na omawianym obszarze stwierdzono dotychczas występowanie 12 typów siedlisk z Załącznika I tej dyrektywy, w tym 3 uznane za priorytetowe. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym (ponad 850 taksonów) oraz występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu (ponad 80). Wśród tych pierwszych na szczególne podkreślenie zasługuje populacja turzycy Buxbauma *Carex buxbaumii* – taksonu zagrożonego w Polsce i do niedawna uważanego za wymarły w Wielkopolsce.

Obszar chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy" o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego , na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha . W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajdują się 3 pomniki przyrody:

- aleja dębów szypułkowych w rejonie leśniczówki Rochy (licząca kilkaset drzew)
 - dąb szypułkowy o obw. 350 cm w Baszkowie (park krajobrazowy)
 - dąb szypułkowy o obw. 320 cm w Zdunach (pl. 700-lecia)
- i szereg innych, okazałych drzew (głównie dębów i lip).

Gmina Zduny charakteryzuje się dużym odsetkiem terenów zielonych, a występujące w nich gatunki chronione są dużym potencjałem gminy możliwym do wykorzystania w rozwoju społeczno - gospodarczym.

1.10. Turystyka, sport i rekreacja

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowo i Sieniutowo.

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

1. **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.
2. **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu i przybudówką od strony zachodniej, wnętrza salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu

drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kęblowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

3. **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrza w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

4. **Najstarszy dom mieszczański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

5. Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.
6. **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.
7. **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.
8. W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafla produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafla. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

9. **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.
10. **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.
11. **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipscy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Na terenie miasta Zduny funkcjonują następujące obiekty sportu i rekreacji:

- kompleks sportowo – rekreacyjny „Orlik 2012”
- basen kąpielowy otwarty
- kręgielnia

Dodatkowo na terenie gminy działają kluby sportowe:

- Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

oraz Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. Od wielu lat pogłębia się problem nieszczelności dużej niecki basenowej. Basen w Zdunach ma na celu zagospodarowanie czasu lokalnej społeczności w okresie letnim. Na generalny remont brak funduszy w budżecie Gminy, zatem pozostają doraźne remonty.

W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe. Obecnie obiekt oddano w dzierżawę.

1.11. Współpraca krajowa i międzynarodowa

Gmina Zduny należy do następujących stowarzyszeń:

- 1) Związek Międzygminny EKO 7 powstał w odpowiedzi na zmiany w ustawodawstwie gospodarki odpadami.
- 2) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” (LGD), która zostało powołane do życia w marcu 2008 roku. Celem stowarzyszenia jest realizacja działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Stowarzyszenie stanowi lokalną grupę działania (LGD), wspierającą inicjatywy lokalne na terenie sześciu gmin: Krotoszyn, Zduny, Raszków, Sulmierzyce, Ostrów Wielkopolski i Nowych Skalmierzyc.
- 3) Związek Miast Polskich jest organizacją o bogatych tradycjach międzywojennych. Związek szczyci się wieloma osiągnięciami na polu lobbingu legislacyjnego, promocji gospodarczej i kulturalnej miast. Związek prowadzi działalność wydawniczą i szkoleniową oraz szeroką wymianę doświadczeń pomiędzy różnymi służbami miejskimi. Współpracuje także z podobnymi organizacjami w innych krajach.
- 4) Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych (WOKiSS) powstało w czerwcu 1990r. Jest najstarszym oraz największym stowarzyszeniem samorządów w Polsce. Aktualnie zrzesza 271 jednostek lokalnych: 241 gmin z terenu województw: wielkopolskiego, lubuskiego, dolnośląskiego, łódzkiego i zachodniopomorskiego oraz 30 wielkopolskich powiatów. Celem Stowarzyszenia jest Wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz pomoc w podnoszeniu efektywności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań publicznych, w szczególności poprzez działania edukacyjno-doradcze oraz informacyjno-wydawnicze skierowane do działających na rzecz jednostek samorządu terytorialnego osób,

Na polu międzynarodowym Gmina Zduny współpracuje z trzema miastami zagranicznymi:

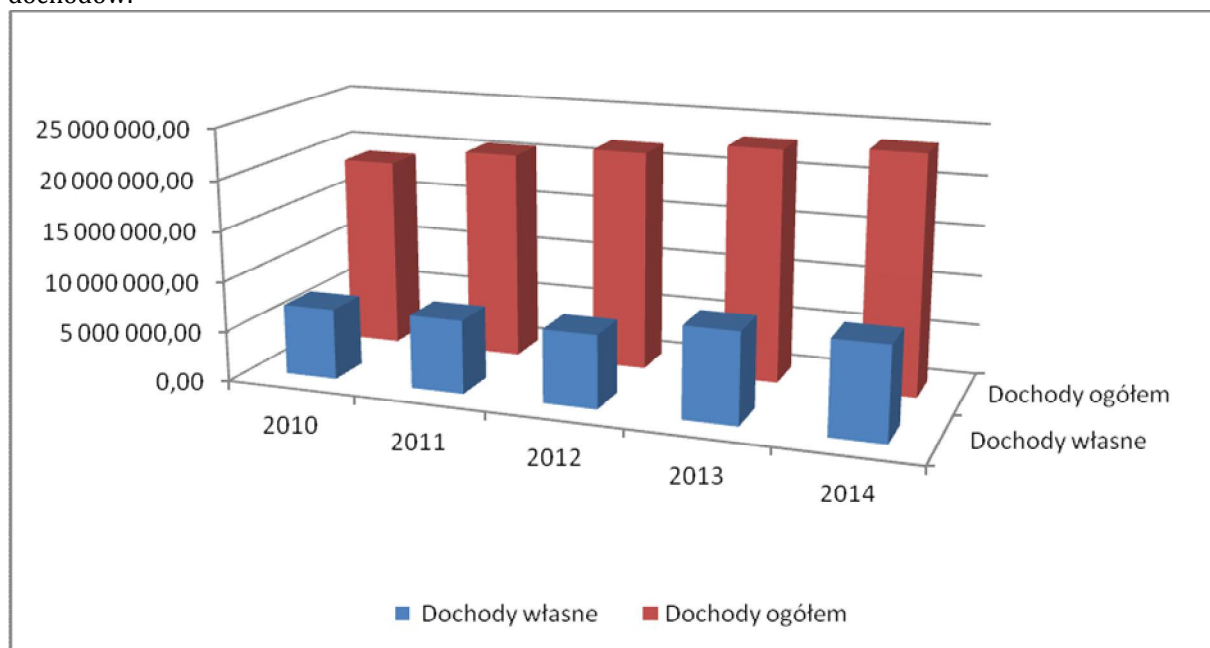
- 1) od 1995 roku gmina Zduny współpracuje ze szwajcarskim powiatem Küssnacht am Rigi, leżącym w środkowej Szwajcarii, pomiędzy jeziorami Zugersee i Vierwaldstättersee, nad rzeką Rigi. Współpraca partnerska polega na wymianie młodzieży szkolnej. Szwajcarzy pomogli przy modernizacji zdunowskich budynków szkół, przekazali gminie karetkę pogotowia ratunkowego.

- 2) W lipcu 2006 roku podpisano umowę o obustronnej współpracy z miasteczkiem Emleben w Niemczech. Współpraca partnerska polega na wymianie grup młodzieżowych –praktyki ZSP, OSP, seniorskich, przedszkolnych. Co roku grupa przyjaciół z Emleben wspiera Przedszkole Publiczne w Zdunach.
- 3) W maju 2006 podpisano umowę o współpracy z przedstawicielami samorządu miastem Balatonfenyves na Węgrzech, które wchodzi w skład Związku Gmin Regionu Południowo - Zachodniego Balatonu na Węgrzech. Współpraca z miastem partnerskim odbywa się głównie przez wymianę młodzieży.

1.12. Sytuacja finansowa Gminy Zduny

Perspektywa finansowania 2016-2023 to okres nowych wyzwań dla jednostek samorządu terytorialnego a posiadanie środków finansowych, to jedno z ważniejszych zadań do osiągnięcia realizacji celów Strategii rozwoju. Dochody własne Gminy oscylują na poziomie ok 39% osiąganych dochodów ogółem (wykres 9). Do tej grupy dochodów zaliczono między innymi dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych, udziały gminy w podatkach PIT i CIT oraz inne dochody. Dynamika wzrostu dochodów własnych jest proporcjonalna do wzrostu dochodów ogółem. Ta prawidłowość uzależniona jest od wzrostu stawek podatków lokalnych. Natomiast wzrost dochodów i wydatków majątkowych uzależniona była od wartości pozyskanych środków z budżetu Unii Europejskiej na inwestycje.

Wykres 9. Dynamika wzrostu dochodów oraz udział dochodów własnych w ogólnej kwocie osiąganych dochodów.

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach.

Zarówno wydatki jak i dochody nimi finansowane utrzymują się na stałym poziomie dlatego też można przyjąć, że środki na inwestycje kształtować się będą w porównywalnych wartościach. Aktualnym miernikiem środków na inwestycje będzie aktualna Wieloletnia Prognoza Finansowa (Tabela 12).

Tabela 12. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Zduny na lata 2016-2023- dochody

Wyszczególnienie	Dochody ogółem ^x	z tego:											w tym:	
		Dochody bieżące ^x	w tym:					Dochody ^x majątkowe ^x	w tym:		ze sprzedaży majątku ^x	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje		
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	podatki i opłaty ³⁾	w tym:			z subwencji ogólnej	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące				
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2			
Formuła	[1.1]+[1.2]													
Wykonanie 2013	23 041 353,86	21 906 291,31	2 883 895,00	127 126,86	3 817 383,10	2 830 801,50	9 765 143,00	3 278 770,75	1 135 062,55	172 708,81	962 353,77			
Wykonanie 2014	23 607 401,31	22 236 668,10	2 899 018,00	56 512,09	4 076 693,10	2 929 250,00	9 759 470,00	3 467 363,96	1 370 733,21	203 848,31	1 326 290,90			
Plan 3 kw. 2015	21 486 029,69	21 119 698,69	3 313 264,00	50 000,00	4 072 309,00	2 925 000,00	9 207 121,00	3 301 271,69	366 331,00	181 165,00	0,00			
2016	21 985 540,00	21 725 540,00	3 479 547,00	30 000,00	4 294 249,00	3 119 000,00	9 880 519,00	2 820 925,00	260 000,00	260 000,00	0,00			
2017	22 700 000,00	22 400 000,00	4 000 000,00	70 000,00	4 500 000,00	3 100 000,00	10 030 000,00	3 200 000,00	300 000,00	300 000,00	0,00			
2018	22 800 000,00	22 400 000,00	3 800 000,00	80 000,00	4 600 000,00	3 100 000,00	10 420 000,00	3 300 000,00	400 000,00	400 000,00	0,00			
2019	23 400 000,00	23 000 000,00	3 800 000,00	80 000,00	4 600 000,00	3 100 000,00	11 000 000,00	3 300 000,00	400 000,00	400 000,00	0,00			
2020	24 400 000,00	24 000 000,00	3 800 000,00	80 000,00	4 600 000,00	3 100 000,00	11 000 000,00	3 300 000,00	400 000,00	400 000,00	0,00			
2021	24 400 000,00	24 000 000,00	3 800 000,00	80 000,00	4 600 000,00	3 100 000,00	11 000 000,00	3 300 000,00	400 000,00	400 000,00	0,00			
2022	24 400 000,00	24 000 000,00	3 800 000,00	80 000,00	4 600 000,00	3 100 000,00	11 000 000,00	3 300 000,00	400 000,00	400 000,00	0,00			
2023	24 400 000,00	24 000 000,00	3 800 000,00	80 000,00	4 600 000,00	3 100 000,00	11 000 000,00	3 300 000,00	400 000,00	400 000,00	0,00			
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Tabela 13. Wykaz dochodów budżetowych z podziałem na działy w latach 2010-2014

DZIAŁ DOCHODÓW BUDŻETOWYCH	2 0 1 0	2 0 1 1	2 0 1 2	2 0 1 3	2 0 1 4
Dział 010 Rolnictwo i Łowiectwo	473 724,00	1 311 810,00	759 733,00	263 873,00	347 490,88
Dział 020 Leśnictwo	2 028,00	2 239,00	4 400,00	4 579,00	3 072,27
Dział 400 wytwarzane i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	746 892,00	771 234,00	784 160,00	838 674,00	774 273,15
Dział 600 Transport i łączność	45 067,00	12 067,00	12 067,00	12 067,00	94 182,00
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	646 687,00	589 641,00	261 903,00	400 901,00	435 675,52
Dział 750 Administracja Publiczna	90 732,00	135 577,00	113 445,00	135 982,00	95 981,00
Dział 751 Urzędy Naczelnych Organów Władzy Państwowej, Kontroli i Ochrony Prawa	30 871,00	11 187,00	1 220,00	1 223,00	49 807,32
Dział 756 Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej	4 936 142,00	5 438 734,00	5 785 395,00	6 857 970,00	7 099 907,64
Dział 758 Różne rozliczenia (subwencje)	8 900 375,00	9 386 133,00	9 741 782,00	9 785 018,00	9 759 470,00
Dział 801 Oświata i wychowanie	215 309,00	252 010,00	281 996,00	404 492,00	608 302,69
Dział 852 Pomoc społeczna	2 481 549,00	2 511 027,00	2 526 755,00	2 598 160,00	2 659 171,56
Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	81 993,00	76 169,00	122 823,00	93 590,00	0,00
Dział 854 Edukacja Opieka Wychowawcza	98 430,00	59 610,00	68 418,00	99 849,00	95 639,33
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	126 261,00	65 902,00	1 289 483,00	1 286 612,00	1 544 347,19
Dział 921 kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	0,00	0,00	206 790,00	0,00
Dział 926 Kultura fizyczna i sport	64 840,00	31 377,00	45 100,00	51 575,00	40 080,76
Razem	18 940 900,00	20 654 717,00	21 798 680,00	23 041 355,00	23 607 401,31

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

W tabeli 12 przedstawiono jak kształtować się będą dochody w latach 2016-2023.

Dochody w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w porównaniu do lat poprzednich pokazują jak zmieniły się dochody w poszczególnych działach w okresie minionych pięciu lat (tabela 13).

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Tabela 14. Wykaz wydatków budżetowych z podziałem na działy w latach 2010-2014

DZIAŁ WYDATKÓW BUDŻETOWYCH	2010	2011	2012	2013	2014
Dział 010 Rolnictwo i Łowiectwo	2 206 562,00	2 250 680,00	406 334,00	413 910,00	316 662,89
Dział 400 wytwarzane i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	767 037,00	788 131,00	780 942,00	819 249,00	660 753,78
Dział 600 Transport i łączność	803 425,00	251 926,00	517 500,00	93 047,00	370 062,45
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	549 962,00	119 431,00	96 402,00	162 483,00	473 462,16
Dział 710 Działalność usługowa	87 318,00	64 149,00	117 107,00	93 636,00	116 765,26
Dział 750 Administracja Publiczna	2 136 644,00	2 209 467,00	2 253 204,00	2 424 545,00	2 391 451,79
Dział 751 Urzędy Naczelnych Organów Władzy Państwowej, Kontroli i Ochrony Prawa	30 871,00	11 187,00	1 220,00	1 223,00	49 807,32
Dział 754 Bezpieczeństwo Publiczne i Ochrona przeciwpożarowa	145 195,00	132 962,00	127 876,00	125 140,00	126 151,51
Dział 756 Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej	13 413,00	20 987,00	0,00	0,00	0,00
Dział 757 Obsługa długu publicznego	247 674,00	329 484,00	526 379,00	393 555,00	348 406,00
Dział 758 Różne rozliczenia	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
dział 801 Oświata i wychowanie	8 717 429,00	9 324 272,00	9 952 207,00	9 906 123,00	10 190 138,90
Dział 851 Ochrona Zdrowia	101 678,00	104 448,00	95 491,00	101 717,00	188 979,68
Dział 852 Pomoc społeczna	3 101 245,00	3 229 827,00	3 316 657,00	3 460 352,00	3 595 998,06
Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	93 038,00	81 649,00	141 820,00	104 570,00	1 700,00
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	422 120,00	404 424,00	370 180,00	419 419,00	416 443,45
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 015 627,00	3 672 811,00	951 111,00	1 886 838,00	2 663 048,83
Dział 921 kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	833 438,00	948 228,00	1 405 453,00	1 646 023,00	1 590 239,94
Dział 926 Kultura fizyczna i sport	351 928,00	346 020,00	307 166,00	272 130,00	587 296,98
Razem	21 634 604,00	24 290 083,00	21 367 049,00	22 323 960,00	24 087 369,00
w tym wydatki i inwestycje	3 060 868,00	5 163 068,00	1 198 127,00	2 284 263,00	369 359,89

Źródło: Urząd Miejski w Zdunach

Największe wydatki z budżetu Gminy ponoszone są na oświatę i wychowanie stanowią one corocznie średnio 44 % budżetu (Tabela 14).

Strategia na lata 2016-2023 oparta jest na założeniach i dyscyplinie finansowej wynikającej z art. 243 i art. 244 ustawy o finansach publicznych. Dokumentem

pomocniczym w budowaniu strategii jest WPF, która pozwala tak kierować dochody, wydatki i zadłużenie Gminy by maksymalnie przeznaczyć środki finansowe na inwestycje, nie przekraczając przy tym indywidualnego wskaźnika zadłużenia. Głównym źródłem finansowania ujętych w Strategii zadań będą środki pozabudżetowe a środki z budżetu Gminy zabezpieczać będą udział własny.

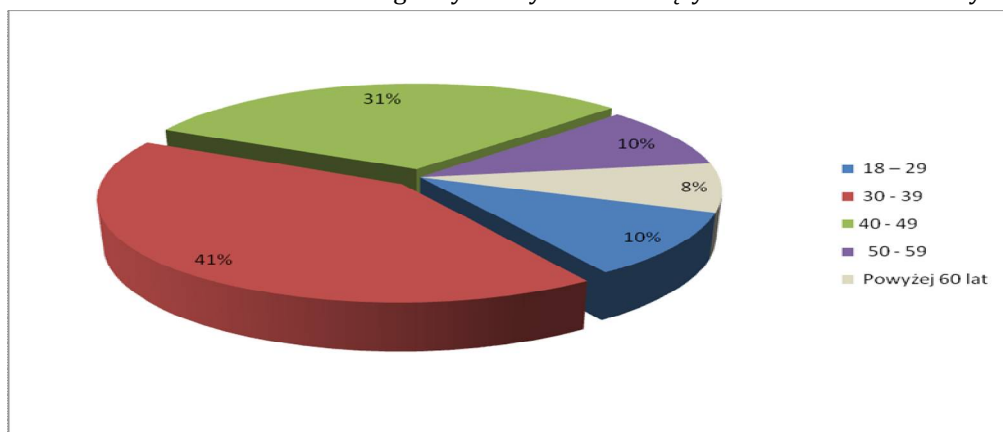
2. Badanie opinii publicznej

Istotnym elementem procesu konstruowania Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023 były badania ankietowe. Celem badania było uzyskanie odpowiedzi w obszarach tematycznych dotyczących:

- 1) funkcjonowanie podstawowych elementów infrastruktury społecznej, technicznej, gospodarczej w Gminie Zduny,
- 2) obszary prowadzenia działań inwestycyjnych gminy Zduny w okresie 2016-2023

W badaniu, prowadzonym w okresie od 15.02.2016r. do 29.02.2016r. wzięło udział łącznie 283 respondentów. Ankietę internetową (CAWI) wypełniło 47 osób, a ankietę tradycyjną (PAPI) 236 osób. Ponad 41% odpowiedzi uzyskano od osób w wieku 30-39 lat, a następnie 40-49 (Wykresy 10 i 11). Częściej ankiety wypełniały kobiety -55,83% badanych respondentów oraz mieszkańcy miasta Zduny 56% respondentów.

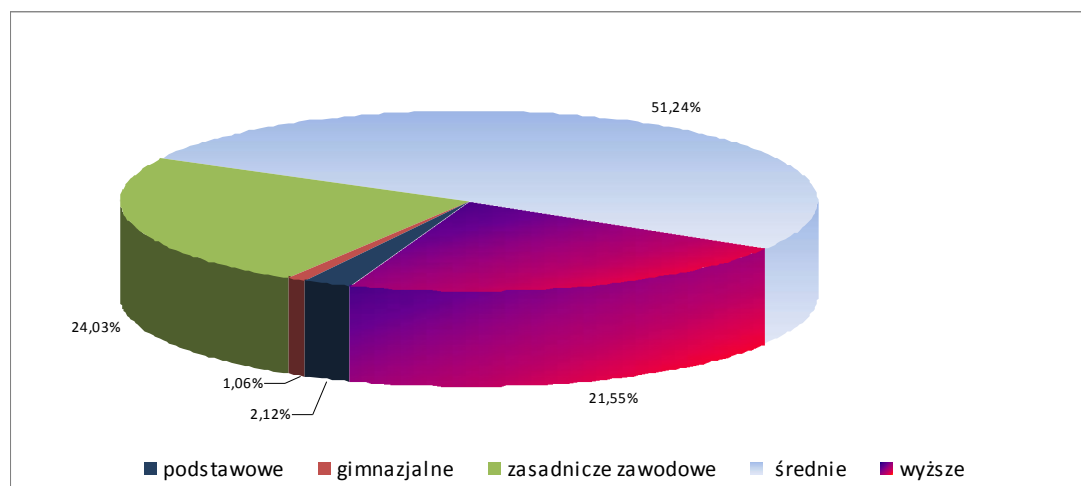
Wykres 10. Struktura wieku mieszkańców gminy Zduny uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym.

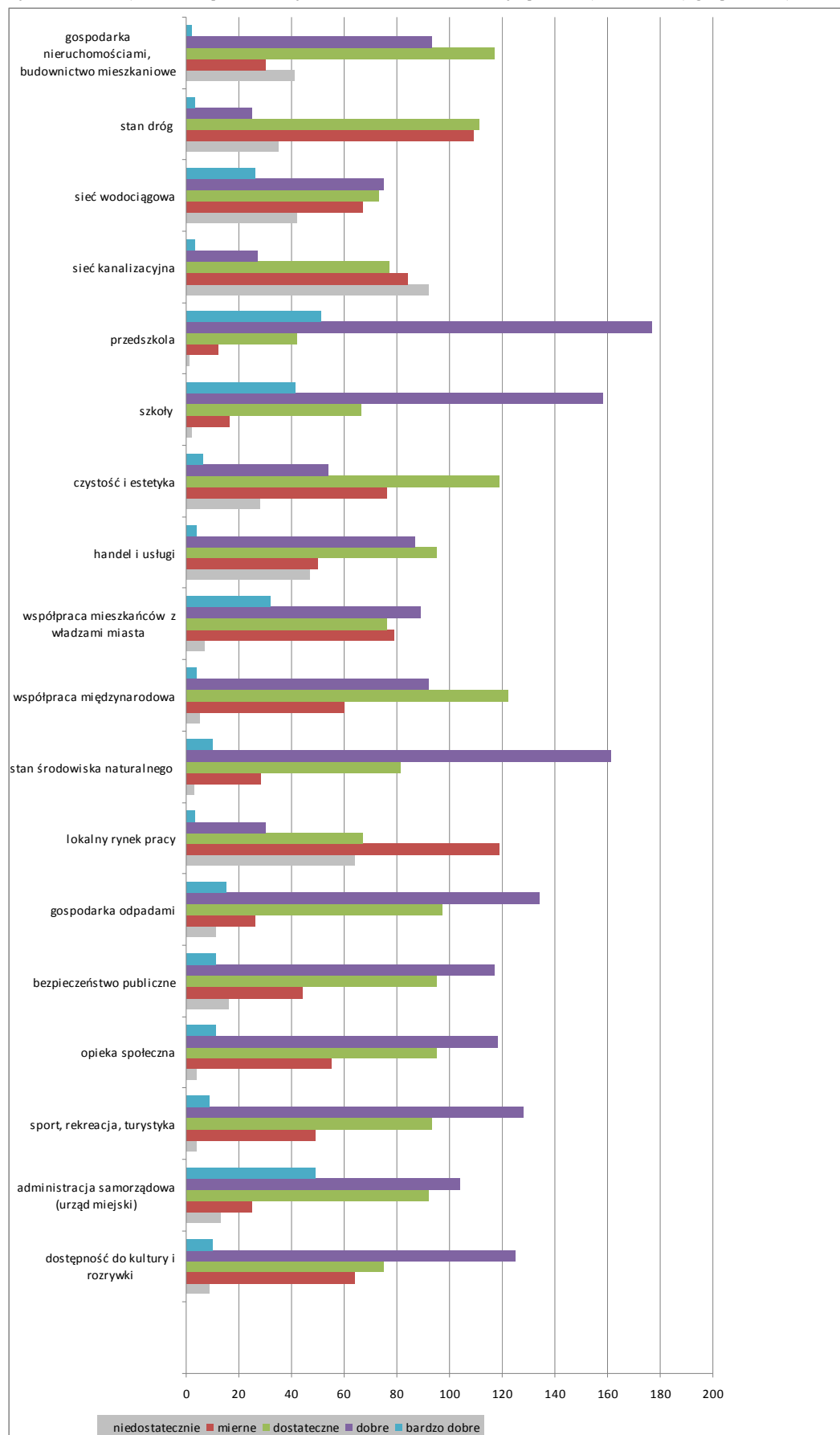
Wykres. 11. Ankietowani wg poziomu wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Wykres.12 Funkcjonowanie podstawowych elementów infrastruktury społecznej, technicznej, gospodarczej w Gminie Zduny

W pytaniu dotyczącym funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury społecznej, technicznej, gospodarczej w Gminie Zduny najniżej oceniono: sieć kanalizacyjną, stan dróg i komunikacji oraz lokalny rynek pracy (Wykres 12). Z kolei wśród najwyższej ocenianych obszarów znalazły się: przedszkola, szkoły oraz gospodarka odpadami.

Obszary prowadzenia działań inwestycyjnych gminy Zduny w okresie 2016-2023 na podstawie badania ankietowego

Za najpilniejsze we wskazanym okresie mieszkańcy uznali: budowę kanalizacji, modernizację dróg gminnych oraz modernizację oświetlenia. Wśród innych najczęściej wskazana została budowa obwodnicy. Poniżej przedstawiono ranking działań inwestycyjnych wg mieszkańców

- 1) rozbudowa sieci kanalizacyjnej;
- 2) modernizacja sieci dróg gminnych;
- 3) budowa infrastruktury przy drogach (rozbudowa oświetlenie ulicznego, chodników, zatoki);
- 4) budowa ścieżek pieszo-rowerowych;
- 5) rozbudowa pozostałej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- 6) promocja i wsparcie korzystania z odnawialnych źródeł energii (solary, fotowoltaika);
- 7) rozbudowa sieci wodociągowej;
- 8) termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych;
- 9) budowa mieszkań socjalnych;
- 10) przygotowanie terenów pod inwestycje gospodarcze - utworzenie strefy aktywizacji gospodarczej w Zdunach;
- 11) zwiększenie wsparcia aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców;
- 12) poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i lokalnej społeczności
- 13) budowa i rozbudowa świetlic/remiz wiejskich;
- 14) budowa hali widowiskowo-sportowej;
- 15) szersze wspieranie działalności kulturowych, artystycznych i promocji gminy
- 16) wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich;

- 17) rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Konarzewie i budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
- 18) rewitalizacja i renowacja zabytków gminy;

3. Analiza SWOT dla Gminy Zduny

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy uporządkowaniu informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną metodę przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej gminy, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia).

Analiza SWOT dla gminy Zduny została przeprowadzona w oparciu o trzy następujące obszary funkcjonowania gminy:

OBSZAR 1: POTENCJAŁ ŚRODOWISKOWY I PRZESTRZENNY

(zasoby przyrodnicze, ochrona środowiska, zagospodarowanie przestrzeni, komunikacja, infrastruktura techniczna i komunalna: drogi, sieć wodnokanalizacyjna, gospodarka odpadami, łączność, energetyka, oświetlenie uliczne i drogowe, zasoby mieszkaniowe, ścieżki pieszo-rowerowe, chodniki)

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ korzystne położenie przy uczęszczanej drodze krajowej nr 15 relacji Wrocław – Poznań; ✓ unikatowe walory krajobrazowe; ✓ stabilne warunki klimatyczne; ✓ uregulowany system gospodarki odpadami; ✓ rozbudowana sieć szerokopasmowa; ✓ nowoczesna oczyszczalnia ścieków; ✓ dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych; ✓ bogate zasoby wód podziemnych – dodatni bilans zasobów wody pitnej i pełne zwodociągowanie miejscowości na terenie gminy; ✓ urozmaicone środowisko przyrodnicze; obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, obszar chronionego krajobrazu; ✓ urozmaicona rzeźba terenu i sieć hydrograficzna sprzyjająca ukształtowaniu powiązań przyrodniczo-ekologicznych - liczne lokalne łączniki ekologiczne; ✓ duże kompleksy leśne o walorach wodochronnych i rekreacyjnych; ✓ walory turystyczno-krajobrazowe i atrakcje	✓ niedokończona sieć kanalizacyjna, brak kanalizacji na terenach wiejskich; ✓ konieczność oddzielenia kanalizacji deszczowej od sanitarnej; ✓ zły stan techniczny infrastruktury drogowej; ✓ niewystarczający stan oświetlenia drogowego i ulicznego; ✓ niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych; ✓ brak obwodnicy miasta; ✓ niedostateczny stan dróg i chodników na terenie gminy; ✓ brak ścieżek pieszo-rowerowych; ✓ zły stan techniczny stacji uzdatniania wody w Konarzewie; ✓ niska świadomość ekologiczna społeczności lokalnych i podmiotów gospodarczych; ✓ duże zapotrzebowanie na ciepło w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej; ✓ mała ilość połączeń komunikacji publicznej; ✓ małe wykorzystanie alternatywnych źródeł

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

turystyczne – wysoki potencjał agroturystyczny; ✓ poprawiająca się struktura agrarna gospodarstw, kompleksy gleb wysokich i średnich klas bonitacyjnych, sprzyjające rozwojowi rolnictwa i jego otoczenia;	energii; ✓ brak miejsc parkingowych; ✓ zły stan większości obiektów zabytkowych, wymagający dużych nakładów finansowych na ich renowację i dostosowanie do pełnienia obecnych lub nowych funkcji; ✓ brak terenów inwestycyjnych z odpowiednią infrastrukturą; ✓ małe możliwości zatrudnienia poza rolnictwem; ✓ brak przetwórstwa rolno-spożywczego i grup producenckich; ✓ brak rolnictwa ekologicznego; ✓ małe wykorzystanie walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy – słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (baza noclegowa, gastronomiczna); ✓ brak spójnej polityki w zakresie zagospodarowania przestrzennego; ✓ bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych i brak dla nich oferty pracy;
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ niewykorzystana moc oczyszczalni ścieków; ✓ inwestycje podmiotów zewnętrznych Powiatowego Zarządu Dróg i GDDKiA; ✓ realizacja energetycznych strategii niskoemisyjnych; ✓ rozwój sieci gazowej; ✓ promocja gminy oparta o walory historyczno- przyrodnicze; ✓ nowa pula środków pomocowych;	✓ niska świadomość ekologiczna społeczności lokalnej oraz właścicieli przedsiębiorców; ✓ niewystarczająca ilość środków finansowych w budżecie gminy na zabezpieczanie inwestycji; ✓ uregulowania prawne w zakresie możliwości zadłużania Gminy;

OBSZAR 2: POTENCJAŁ GOSPODARCZY

podmioty gospodarcze, rolnictwo, rynek pracy i bezrobocie, aktywność gospodarcza, promocja;

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ korzystne położenie geograficzne Wrocław – Poznań; ✓ duża ilość gruntów rolnych średniej klasy; ✓ rezerваты florystyczne i tereny leśne	brak terenów uzbrojonych i wyznaczonych pod inwestycje przemysłowe; ✓ słaba infrastruktura; ✓ brak aktualnego planu zagospodarowania

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

✓ (myślistwo); ✓ rozwijające się gospodarstwa rolne; ✓ duży zakład przemysłowy na terenie gminy; ✓ wzrost aktywności w dziedzinie usług; ✓ niski poziom bezrobocia;	- przestrzennego; ✓ stosunkowo mała liczba podmiotów gospodarczych; ✓ niskie płace; ✓ brak średnich zakładów pracy; ✓ słaba promocja obszaru gminy;
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ rozwój dużego zakładu przemysłowego; ✓ rosnąca przedsiębiorczość mieszkańców; ✓ dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnych przedsiębiorców; ✓ utrzymujący się trend aktywnego spędzania czasu wolnego; ✓ kolejna pula środków pomocowych;	✓ odpływ kapitału ludzkiego – emigracja zarobkowa mieszkańców; ✓ niechęć społeczna w kierunku lokalizacji na terenie gminy dużych zakładów produkcyjnych oraz lokalizacji urządzeń alternatywnego pozyskiwania energii-wiatraków, biogazowni; ✓ brakżywienia gospodarczego; ✓ zły stan infrastruktury komunikacyjnej;

OBSZAR 3: POTENCJAŁ SPOŁECZNY I PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

edukacja (usługi i infrastruktura), zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo, aktywność społeczna, organizacje pozarządowe, kultura, sport i rekreacja, zarządzanie gminą; turystyka; współpraca międzynarodowa, jakość życia mieszkańców

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ aktywność lokalna – rosnącą liczbą organizacji pozarządowych i grup nieformalnych; ✓ aktywnie działające Ochotnicze Straże Pożarne i Koła Gospodyń Wiejskich; ✓ nowoczesna Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Zdunach; ✓ dobrze działający Zdunowski Ośrodek Kultury; ✓ odkryty basen kąpielowy, działająca kręgielnia; ✓ działające kluby sportowe; ✓ powszechny, stały dostęp do Internetu na terenie Gminy; ✓ ciekawy, wyraźnie czytelny, rozbudowany schemat przestrzenny Zdun; ✓ zespoły pałacowo – parkowe w Baszkowie oraz zespoły sakralne w Baszkowie i Zdunach; ✓ dużą wartość naukową mają wczesnośredniowieczne stanowiska	✓ brak obiektu sportowego pod dachem; ✓ brak boiska lekkoatletycznego; ✓ brak boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Baszkowie; ✓ brak placu zabaw na terenach wiejskich; ✓ słaba oferta zajęć pozalekcyjnych; ✓ bariery dla niepełnosprawnych w obiektach użyteczności publicznej; ✓ niewystarczające fundusze na organizację imprez kulturalnych; ✓ niska aktywność obywatelska młodzieży; ✓ wysoki odsetek rodzin o niskim dochodzie oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; ✓ niedostateczna ilość środków na zadania własne i zlecone pomocy społecznej; ✓ brak wyspecjalizowanych organizacji

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

archeologiczne w Zdunach i Bestwinie oraz stanowiska archeologiczne na terenie sołectw Chachalnia, Konarzew i Baszków; ✓ wysoki stan bezpieczeństwa publicznego (niski poziom przestępczości); ✓ lokalizacja Posterunku Policji w Zdunach	pozarządowych, zajmujących się opieką społeczną; ✓ brak monitoringu wizyjnego na Rynku w Zdunach i trasach wylotowych; ✓ słaby rozwój usług elektronicznych; ✓ brak wsparcia dla zdolnych uczniów;
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ rozwój współpracy międzynarodowej; ✓ wzbogacenie kapitału ludzkiego poprzez napływ nowych mieszkańców; ✓ dostępność programów społecznych; ✓ powszechne promowanie aktywności organizacji pozarządowych w skali kraju; ✓ aktywizacja środowisk seniorskich; ✓ cyfryzacja usług publicznych; ✓ kolejna pula środków pomocowych	✓ negatywne procesy demograficzne- (starzenie się społeczeństwa, migracja społeczeństwa w okresie produkcyjnym) ✓ obciążenie budżetu gminy wydatkami na oświatę, ✓ niestabilność przepisów prawa, ✓ rosnącą biurokracją;

4. Wizja i misja Gminy Zduny

Wizja gminy to obraz przyszłości, którą jednostki samorządu terytorialnego chcą wykreować. To koncepcja przyszłości gminy i jej najbardziej fundamentalna aspiracja, która powinna być wspólna zarówno dla organów gminy, jak i dla wszystkich podmiotów ją tworzących. W wyniku prowadzonych analiz i dyskusji, zdecydowano, iż wizja gminy w roku 2023 winna szczególnie odzwierciedlać osobiste i zawodowe potrzeby (w tym aspiracje) rozwojowe mieszkańców.

Wizja Gminy Zduny w 2023r.:

Dobrze rozwinięta jednostka samorządu terytorialnego, dzięki innowacyjnym rozwiązaniom przyjazna środowisku, rozwijająca partycypację i aktywność obywatelską, przyjazna dla mieszkańców i przedsiębiorców, którzy mogą rozwijać się osobiście i zawodowo.

Misja gminy określa ideę i ogólny kierunek jej rozwoju. Wskazuje na wiodące dziedziny w gospodarce gminy, które stanowią jej bazę ekonomiczną i podstawę egzystencji. Misja gminy to uzasadnienie sensu jej istnienia. Wyznaczenie misji to istotny element Strategii. Ma ona nie tylko wskazywać generalny kierunek, w którym podąża gmina, ale także w sposób ogólny określać, co gmina zamierza osiągnąć w określonym horyzoncie czasowym. Inaczej mówiąc misja rozwoju to deklaracja intencji władz samorządowych dotycząca kierunków przyszłego rozwoju gminy. Określa ona obraz gminy w niedalekiej przyszłości oraz informuje o wspólnych wartościach i przekonaniach leżących u podstaw podejmowania określonych działań. Ma istotną wartość informacyjną zarówno dla mieszkańców gminy, podmiotów gospodarczych, jak i dla jej otoczenia.

Misja Gminy Zduny:

Poprzez efektywne zarządzanie posiadanymi i pozyskiwanymi z zewnątrz środkami finansowymi działać dla dobra mieszkańców, zaspokajając ich potrzeby w każdej możliwej dziedzinie, przyczyniając się do podniesienia samooceny mieszkańców, poczucia dumy z przynależności do lokalnej społeczności, podnosząc atrakcyjność Gminy jako miejsca, gdzie warto inwestować, żyć i wychowywać następne pokolenia.

5. Cele strategii rozwoju gminy Zduny

Formułowanie celów rozwojowych przez władze gminy wynika z potrzeb mieszkańców oraz możliwości tworzenia optymalnych warunków dla harmonijnego rozwoju, z uwzględnieniem hierarchii tych celów i pilności ich realizacji. Dlatego też sformułowano cel główny, złożony z trzech celów strategicznych oraz wynikających z nich możliwych do zrealizowania celów operacyjnych i działań. Głównym warunkiem urzeczywistnienia sformułowanych celów jest określenie konkretnych projektów a także stałe zaangażowanie władz samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w realizację zadań służących rozwojowi. Ponadto należy określić ramy czasowe oraz osoby odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych zadań. Cele strategiczne dla rozwoju gminy Zduny zostały wyznaczone z uwzględnieniem następujących dokumentów:

- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020”,
 - „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku”,
 - „Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020”
 - „Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020”,
- oraz
- Inne Programy Operacyjne i dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym i krajowym.

Cel główny - jako nadrzędny odnosi się do priorytetowego obszaru rozwojowego, jakim jest jakość życia mieszkańców, bowiem realizacja strategii w pozostałych obszarach powinna zostać podporządkowana podnoszeniu standardu życia.

CEL GŁÓWNY:

**ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY GMINY ZDUNY
ZAPEWNIAJĄCY POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA JEJ MIESZKAŃCÓW**

Cele strategiczne - niezmiennie ważne w drodze realizacji strategii, są zarówno wyzwaniem wysoko ustawioną poprzeczką, jak i sposobem pomiaru realizacji misji w konkretnej domenie strategicznej organizacji. Łączą one różnorodne elementy strategii

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

rozwoju gminy, a poziom ich wykonania pomaga ocenić, w jakim stopniu gmina realizuje określoną strategię.

Cele operacyjne - stanowią rozwinięcie celów strategicznych, obejmują krótszy horyzont czasowy. Realizacja celów operacyjnych stanowi podstawę do osiągnięcia celów strategicznych.

Określenie celów strategicznych i operacyjnych służy wykorzystaniu szans i potencjału gminy Zduny oraz przezwyciężeniu słabych stron i zagrożeń dla jej zrównoważonego rozwoju. Realizacja celów strategicznych w wielu przypadkach będzie uwzględniona w sektorowych dokumentach programowych gminy.

W tabelach 15, 16 i 17 przedstawiono kierunki rozwoju gminy na lata 2016-2023 określając cele strategiczne oraz operacyjne. Wyznaczone wspólnie przez zespół cele osiągnięte powinny być poprzez realizację działań koordynowanych przez Urząd Miejski, jednostki kultury i oświatowe, stowarzyszenia i inne instytucje publiczne.

Warto dodać, że wymienione działania i projekty nie są wartościowane ze względu na skutki dla możliwie największej części mieszkańców. Takie hierarchizowanie należy zrealizować każdorazowo decydując o przyznaniu środków na realizację w ramach budżetu gminnego. W praktyce oznacza to, że podstawowym kryterium realizacji zadania będą możliwości pozyskania bezzwrotnego dofinansowania. Pozwoli to na lepsze wykorzystanie możliwości budżetowych i maksymalizację wartości działań i projektów zrealizowanych na rzecz mieszkańców.

Tabela 15. Zestawienie celów operacyjnych, działań i projektów w gminie Zduny w latach 2016-2023 w ramach celu strategicznego 1

CEL STRATEGICZNY 1.	PODNIOSZENIE POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
Cel operacyjny 1.1.	Rozwój infrastruktury komunalnej
Działanie 1.1.1.	Budowa i modernizacja systemu kanalizacyjnego gminy
Projekty:	-dokończenie kanalizacji w mieście Zduny oraz skanalizowanie obszarów wiejskich, -program wspierania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba mieszkańców podłączonych do nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej (osoby), - liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków(szt),
Czas realizacji	2016-2019
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Działanie 1.1.2.	Poprawa warunków dla transportu drogowego oraz pieszo-rowerowego
Projekty:	- Modernizacja i remont dróg gminnych oraz chodników w mieście Zduny oraz w sołectwach, - Budowa ścieżek pieszo-rowerowych przy drogach powiatowych, - budowa nowych dróg gminnych w sołectwach gminy Zduny, - budowa nowych dróg gminnych i ulic na osiedlach w Zdunach,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- długość zmodernizowanych dróg i chodników (km), - długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych(km), -długość nowo wybudowanych dróg gminnych,
Czas realizacji	w sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/Powiatowy Zarząd Dróg
Działanie 1.1.3.	Rozbudowa sieci wodociągowej
Projekty:	- modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Konarzewie, - rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba zmodernizowanych stacji wodociągowych(szt), - długość zmodernizowanej i wybudowanych odcinków sieć wodociągowej (km),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 1.1.4	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego i drogowego w Gminie Zduny
Projekt:	- modernizacja starych i budowa nowych energooszczędnych obwodów oświetleniowych,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Długość oświetlonych dróg i przejść dla pieszych (km)
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/ Oświetlenie Uliczne i Drogowego Sp. z o. o.
Działanie 1.1.5	Rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Konarzewie
Projekt:	-Rekultywacja składowiska
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-powierzchnia zrehabilitowanego składowiska (ha)
Czas realizacji	2018-2021
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 1.1.6	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej
Projekt:	-Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Zdunach (Urzędu Miejskiego w Zdunach oraz Zespołu Szkół w Zdunach)
Potencjalne źródło	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

finansowania:	
Wskaźnik oceny:	-liczba budynków objętych modernizacją energetyczną, osiągnięte oszczędności energii
Czas realizacji	2016-2017
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach / Zespół Szkół w Zdunach
Cel operacyjny 1.2.	Rozwój infrastruktury i usług społecznych
Działanie 1.2.1.	Poprawa bazy oświatowej
Projekty:	-modernizacja pracowni komputerowej, - modernizacja pracowni zawodowych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Zdunach: informatycznej, kucharskiej oraz fryzjerskiej, - modernizacja Przedszkola Publicznego w Zdunach (Ew. budowa nowego przedszkola), - wydłużenie czasu pracy Oddziału Przedszkolnego w Konarzewie, - utworzenie i rozwój Gimnazjum w Baszkowie,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba zakupionego sprzętu komputerowego (szt), - Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego (szt), - wielkość powierzchni użytkowej obiektu przedszkolnego (m²), - liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury przedszkolnej (szt), liczba korzystających dzieci (osoby), - liczba godzin pracy przedszkola (h), liczba etatów dla nauczyciela i pomocy (szt), - liczba nowootwartych gimnazjów (szt),
Czas realizacji	2016-2020
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach / jednostki oświatowe
Działanie 1.2.2.	Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej
Projekty:	- budowa sali widowiskowo – sportowej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Zdunach , - budowa boiska lekkoatletycznego przy ORLIKU, - budowa boiska sportowego w Szkole Podstawowej w Baszkowie, -modernizacja sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Zdunach, - budowa placu zabaw przy basenie w Zdunach, przy oddziale przedszkolnym w Bestwinie, na Os. Madalińskiego w Zdunach, w miejscowościach Chachalnia, Ruda, Siejew i innych terenach wiejskich, rozbudowa placu zabaw przy szkole w Baszkowie i przy Sali w Perzycach, - modernizacja basenu kąpielowego,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- Liczba nowo wybudowanych obiektów sportowych, boisk (szt), - powierzchnia wybudowanych placów zabaw(m²), -wielkość poniesionych nakładów inwestycyjnych (zł),

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Czas realizacji	2016-2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach / jednostki oświatowe
Działanie 1.2.3.	Rozszerzenie oferty kulturalnej
Projekty:	- Stworzenie Centrum Kulturalnego w Kaflarni Zduny w celu kultywowania tradycji wypalania kafli oraz tradycji tkackich, - Remont obiektów zabytkowych, w tym Izby Muzealnej w Zdunach,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba osób korzystających z ośrodka (osoby), - Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.), - Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych (szt.),
Czas realizacji	2016-2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach / ZOK
Działanie 1.2.4.	Wsparcie funkcjonowania instytucji pomocy społecznej
Projekty:	- usuwanie barier architektonicznych poprzez instalację windy w budynku UM w Zdunach (dla osób korzystających z MGOPS w Zdunach i innych osób), - Rozszerzenie usług pomocy społecznej poprzez zatrudnienie psychoterapeuty dla podopiecznych MGOPS,
Potencjalne źródło finansowania:	fundusze europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), - liczba osób korzystających z porad psychoterapeuty (osoby),
Czas realizacji	2016-2025
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach / MGOPS
Działanie 1.2.5.	Poprawa warunków rozwoju mieszkalnictwa
Projekt:	- zwiększenie zasobu mieszkań socjalnych budowa 4 mieszkań socjalnych w Perzycach – realizacja 2015/2016 rok ,
Potencjalne źródło finansowania:	środki krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- Liczba mieszkań socjalnych oddanych do użytku (szt),
Czas realizacji	2016-2017
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Cel operacyjny 1.3.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy
Działanie 1.3.1.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa przeciwpożarowego
Projekty:	- doposażenie sprzętowe dla Ochotniczych Straży Pożarnych po przez zakup samochodu ciężkiego dla OSP Zduny, - Rozbudowy Remizy Strażackiej we wsi Ruda,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO, PROW), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- wartość dostarczonego do OSP sprzętu (zł), - liczba zrealizowanych inwestycji (szt)/poniesione nakłady

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

	inwestycyjne (zł),
Czas realizacji	2016-2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/OSP Zduny
Działanie 1.3.2.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez budowę monitoringu miejskiego
Projekt:	- utworzenie systemu monitoringu miejskiego w Zdunach (Rynek i trasy wylotowe),
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba zamontowanych kamer (szt), - liczba wykrytych sprawców dewastujących minie gminne (osoby),
Czas realizacji	2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach

Tabela 16. Zestawienie celów operacyjnych, działań i projektów w gminie Zduny w latach 2016-2023 w ramach celu strategicznego 2

CEL STRATEGICZNY 2.	Stymulowanie dynamicznego rozwoju gospodarczego gminy Zduny
Cel operacyjny 2.2.	Zapewnienie infrastruktury niezbędnej dla rozwoju gospodarczego
Działanie 2.1.1	Modernizacja układu drogowego
Projekt:	-Wspieranie inwestycji na drogach krajowych i powiatowych przebiegających przez Gminę Zduny,
Potencjalne źródło finansowania:	środki unijne, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-długość wybudowanej obwodnicy Krotoszyn – Zduny – Cieszków (km),
Czas realizacji	2016-2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/GDDKiA
Działanie 2.1.2.	Utworzenie i rozwój strefy aktywizacji gospodarczej
Projekt:	-przygotowanie obszaru pod prowadzenie działalności gospodarczej dla lokalnych przedsiębiorców,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba i powierzchnia uzbrojonych działek (szt i m ²),
Czas realizacji	2018-2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Cel operacyjny 2.2.	Dopasowanie usług edukacyjnych do potrzeb rynku pracy
Działanie 2.2.1.	Tworzenie innowacyjnych programów nauczania
Projekt:	-Podnoszenie kwalifikacji zawodowych uczniów szkół z terenu Gminy Zduny,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba uczniów uczestniczących w programie,

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Czas realizacji	2016-2018
Jednostka koordynująca:	Jednostki oświatowe
Działanie 2.2.2.	Poprawa jakości kształcenia
Projekty:	- Szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie (osoby),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Zdunach
Działanie 2.2.3.	Promocja szkolnictwa zawodowego
Projekty:	- Rozwój współpracy z powiatem w zakresie promowania w szkolnictwa zawodowego, -Wprowadzenie kształcenia specjalizacyjnego w następujących zawodach: kucharz/wędliniarz, mechanik i stolarz, - Rozwój współpracy Szkoły Ponadgimnazjalnej ze Stowarzyszeniem Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-liczba wydanych materiałów promujących szkołę (szt), - liczba uczniów uczęszczających na dany kierunek (osoby), - liczba przedsiębiorców zaangażowanych w kształcenie dualne(szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Zdunach
Działanie 2.2.4.	Wsparcie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi
Projekt:	-Tworzenie warunków do funkcjonowania żłobków, klubów dziecięcych, opiekunów dziennych oraz pozainstytucjonalnej opieki nad małymi dziećmi,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO) krajowe, budżet gminy

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Wskaźnik oceny:	- Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (osoby),
Czas realizacji	2016-2020
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/NGO
Działanie 2.2.5.	Wsparcie rozwoju kompetencji, kwalifikacji i aktywności zawodowej osób pracujących, w tym w wieku 50 lat i więcej
Projekt:	-Wzrost szans na rynku pracy osób zagrożonych utratą zatrudnienia,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (osoby),
Czas realizacji	2016-2020
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach /NGO
Cel operacyjny 2.3.	Promocja gminy
Działanie 2.3.1.	Wykorzystanie zabudowy historycznej i układu ruralistyczno-urbanistycznego do promocji gminy
Projekt:	-wykorzystanie wykopalisk archeologicznych do promocji gminy i rozwoju turystyki (Grodzisko – Zduny i inne miejsca), - Rewitalizacja wsi Baszków, - Rewitalizacja centrum miasta w Zdunach.
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem (osoby/rok), - Powierzchnia wybudowanych, zmodernizowanych, poddanych renowacji lub rewitalizacji obiektów, w tym parków (m ²), - liczba wybudowanych, zmodernizowanych, poddanych renowacji lub rewitalizacji obiektów, w tym parków (szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 2.3.2.	Promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych
Projekt:	-Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska,
Potencjalne źródło	środki europejskie, krajowe, budżet gminy

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

finansowania:	
Wskaźnik oceny:	- Liczba wykonanych tablic informacyjnych promujących walory przyrodniczo krajobrazowe(szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach /NGO
Działanie 2.3.3.	Współpraca z innymi podmiotami w zakresie wspólnej strategii promocji gminy i produktów lokalnych
Projekty:	-Promocja atrakcji turystycznych w ramach LGD, - Promocja atrakcji turystycznych gminy Zduny z gminami Cieszków Kobylin oraz Sulmierzyce (wspólna strategia promocji miałyby obejmować atrakcje turystyczne: lasy, zabytki, rezerваты przyrody, promocja tras questingowych i ścieżek rowerowych),
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy, budżet LGD
Wskaźnik oceny:	-liczba wydanych informacji promujących gminę Zduny przez LGD(szt), - liczba utworzonych wspólnie platform internetowych (szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/ZOK/NGO
Działanie 2.3.4.	Wzmocnienie współpracy międzynarodowej w zakresie gospodarki, oświaty, edukacji, kultury, sportu, turystyki, organizacji pozarządowych i w innych obszarach.
Projekty:	- podniesienie kompetencji językowych przez wymianę międzynarodową dzieci i młodzieży z miastami partnerskimi, - wymiana międzynarodowa w obszarze kultury i rzemiosła (dziedzictwo kulturowe), - międzynarodowa wymiana sportowa (w tym wymiana doświadczeń trenerskich),
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba uczniów/organizacji NGO/ korzystających z wymiany międzynarodowej(os), - liczba zorganizowanych imprez międzynarodowych (szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
--------------------------------	-------------------------

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Tabela 17. Zestawienie celów operacyjnych, działań i projektów w gminie Zduny w latach 2016-2023 w ramach celu strategicznego 3

CEL STRATEGICZNY 3.	Wzmocnienie potencjału społecznego gminy poprzez dobre zarządzanie i partycypację obywatelską
Cel operacyjny 3.1.	Stworzenie i aktualizacja dokumentów strategicznych wspierających dobre zarządzanie i partycypację obywatelską
Działanie 3.1.1	Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zduny
Projekt:	-Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO), krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba wydanych dokumentów (szt),
Czas realizacji	2016-2017
Jednostka koordynująca:	MOPS w Zdunach
Działanie 3.1.2	Aktualizacja programu współpracy z organizacjami pozarządowymi
Projekt:	-Uruchomienie programu wspierającego działalność NGO,
Potencjalne źródło finansowania:	środki regionalne (WRPO) krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba współpracujących organizacji (szt),
Czas realizacji	2016-2017
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/NGO
Cel operacyjny 3.2.	Świadczenie wysokiej jakości usług publicznych na terenie gminy
Działanie 3.2.1	Zwiększenie dostępu do cyfrowych zasobów informacyjnych Urzędu Miejskiego i jednostek podległych
Projekt:	-Stworzenie systemu udostępniania planów zagospodarowania przestrzennego w formie cyfrowej,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba osób korzystających z cyfrowych dokumentów (osoby),
Czas realizacji	2016-2017
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 3.2.2	Poprawa jakości i efektywności procesów administracyjnych

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Projekt:	-wprowadzenie elektronicznego obiektu dokumentów w Urzędzie Miejskim w Zdunach,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba elektronicznych dokumentów (szt/rok),
Czas realizacji	2017-2018
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 3.2.3	Podnoszenie kwalifikacji pracowników administracji publicznej
Projekt:	-Doskonalenie standardów obsługi interesantów poprzez szkolenia,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-liczba wyszkolonych pracowników (osoby),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 3.2.4	Rozwój e-usług publicznych
Projekt:	-Wprowadzenie systemów teleinformatycznych ułatwiających załatwianie spraw w formie elektronicznej,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne (szt.), -Liczba osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną (osoby),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Cel operacyjny 3.3.	Wspieranie inicjatyw społecznych
Działanie 3.3.1	Aktywizacja społeczna po przez wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych zorganizowanych grup społecznych
Projekty:	- utworzenie Szkolnego Związku Sportowego w Zdunach- organizacji zrzeszającej związki i kluby sportowe, - wspieranie działań na rzecz rozwoju i tworzenia NGO, stowarzyszeń i innych organizacji,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Wskaźnik oceny:	-Liczba organizacji objętych wsparciem (szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 3.3.2	Utworzenie Rad Osiedlowych na terenie Miasta Zduny
Projekt:	- Wprowadzenie budżetu partycypacyjnego,
Potencjalne źródło finansowania:	budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba utworzonych rad osiedlowych (szt),
Czas realizacji	2019-2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 3.3.3	Partnerstwo instytucji kulturalno-oświatowych, sportowych, stowarzyszeń, organizacji i pozostałych inicjatyw społecznych
Projekt:	- Aktualizacja elektronicznego kalendarza wydarzeń w mieście i gminie Zduny, obsługiwanego przez Bibliotekę Publiczną Gminy i Miasta Zduny,
Potencjalne źródło finansowania:	budżet gminy, środki europejskie, krajowe,
Wskaźnik oceny:	-Liczba aktualnych wpisów do kalendarza (szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny
Działanie 3.3.4	Rozszerzenie oferty usług dla lokalnej społeczności z terenu Gminy
Projekt:	- Rozszerzenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży przez Zdunowski Ośrodek Kultury w okresie wolnym od zajęć lekcyjnych,
Potencjalne źródło finansowania:	budżet gminy, środki europejskie, krajowe
Wskaźnik oceny:	- liczba dzieci korzystających z zajęć (osoby),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	ZOK
Działanie 3.3.5	Rozwój funkcji, jakie Biblioteka pełni w życiu społeczności miasta i gminy Zduny
Projekty:	-Systematyczny zakup zbiorów do Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta Zduny, - Podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców,

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

	-Rozszerzenie atrakcyjnych usług bibliotecznych dla przedstawicieli różnych grup pokoleń,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- liczba zakupionych woluminów (szt/rok), - liczba lokalnej społeczności korzystających z Internetu (os),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Biblioteki Publicznej Gminy i Miasta Zduny
Cel operacyjny 3.4.	Wspierane idei zrównoważonego rozwoju w lokalnej społeczności
Działanie 3.4.1	Podnoszenie świadomości ekologicznej w środowisku lokalnym
Projekty:	-Promocja rozwiązań i postaw proekologicznych,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba zorganizowanych imprez/pogadanek promujących działania proekologiczne(szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 3.4.2.	Uporządkowanie gospodarki odpadami, usuwanie substancji szkodliwych
Projekty:	- Utworzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Zdunach, - Program usuwania azbestu -przyłączenie się gminy do powiatowego programu,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- wielkość odebranych odpadów(Mg), - ilość usuniętego azbestu (Mg/rok),
Czas realizacji	2016-2023 (Narodowy program usuwania azbestu do 2032)
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/Związek EKO 7/ Starostwo Powiatowe w Krotoszynie
Działanie 3.4.3.	Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej
Projekty:	-Utworzenie i rozwój turystycznych punktów widokowych, leśnych i punktów odpoczynku na terenie gminy Zduny, - Utworzenie i rozwój Centrum Aktywizacji Społecznej w Szkole Podstawowej w Baszkwie,

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	- Liczba zmodernizowanych obiektów turystycznych(szt), - Liczba osób korzystających z Centrum Aktywizacji Społecznej w Szkole Podstawowej w Baszkowie (os/rok),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/Szkoła Podstawowa w Baszkowie
Działanie 3.4.4.	Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych oraz innej działalności około rolniczej.
Projekty:	- Wspieranie powstawania i rozwoju gospodarstw agroturystycznych, - Wspieranie powstawania i rozwoju gospodarstw ekologicznych,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba gospodarstw objętych wsparciem (szt),
Czas realizacji	W sposób ciągły
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach
Działanie 3.4.5.	Wspieranie działań na rzecz efektywności energetycznej
Projekt:	-Zwiększenie efektywności energetycznej sektorów publicznego i mieszkaniowego,
Potencjalne źródło finansowania:	środki europejskie, krajowe, budżet gminy
Wskaźnik oceny:	-Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej (szt.), -Liczba zmodernizowanych energetycznie wielorodzinnych budynków mieszkalnych (szt.), -Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (szt.),
Czas realizacji	2017-2023
Jednostka koordynująca:	Urząd Miejski w Zdunach/MIESZKAŃCY/WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE

6. Wdrażanie oraz monitoring realizacji strategii

Zarządzanie Strategią Rozwoju Gminy Zduny, jako fundamentalnym dokumentem prowadzenia polityki rozwoju spoczywa na organach gminy. Do Rady Miejskiej należy uchwalenie strategii, a także przyjmowanie corocznych raportów z postępów we wdrażaniu zapisów dokumentu oraz dokonywanie jego aktualizacji. Na władzach gminnych spoczywa odpowiedzialność za wdrażanie i monitorowanie realizacji strategii w oparciu o roczny raport sporządzany na podstawie realizowanych kolejnych budżetów.

Za **wdrożenie** zapisów strategii, a więc realizację celów, odpowiedzialny jest Burmistrz Zdun. Każdy obszar problemowy strategii ujęty w celach operacyjnych powinien być przypisany odpowiedniej jednostce, bądź innej instytucji wypełniającej zadania publiczne będące w kompetencjach gminy. Wiele działań realizujących cele jest - bądź będzie uszczegółowione w programach lub innych dokumentach sektorowych. Mogą też stać się przedmiotem konkretnych projektów. Jest to szczególnie wskazane w przypadku pojawienia się możliwości finansowania ze źródeł własnych budżetu lub źródeł zewnętrznych. Należy corocznie weryfikować możliwość realizacji zapisanych działań. Weryfikacji dokonują odpowiedzialne jednostki, a koordynuje je Burmistrz Zdun. W realizacji strategii należy, jeżeli to możliwe, oprzeć się na współpracy międzysektorowej, a więc współdziałać nie tylko z partnerami z innych samorządów (gminnymi, powiatowymi czy wojewódzkim), ale także możliwe szeroko włączyć organizacje pozarządowe oraz grupy interesów społecznych i partnerów gospodarczych.

Odpowiedzialność za **monitorowanie** strategii spoczywa na władzach samorządowych, jako na organie wykonawczym. Coroczny monitoring powinien opierać się na systemie realizacji zadań i ocenie wartości uzyskiwanych wskaźników (wskaźniki oceny).

Wdrażanie strategii będzie **finansowane** ze środków budżetowych gminy, środków budżetowych partnerów samorządowych, społecznych i gospodarczych, jeżeli tak stanowią będą projekty opisywane w ramach działań strategii. Bardzo istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć będą Fundusze Europejskie w ramach perspektywy 2014 – 2020, szczególnie fundusze dostępne w ramach Wielkopolskiego

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023

Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Zarówno zapisy Umowy Partnerstwa i związane z nią dokumenty krajowe, szczególnie ogólnopolskie Programy Operacyjne, akcentują oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej, szczególnie w zakresie utrzymania i zwiększania zatrudnienia przy założeniu zasad rozwoju zrównoważonego oraz podnoszeniu sprawności i efektywności.